

ORJUNA

NACIONALISTIČNI ORGAN.

NAROČNINA: za Jugoslavijo: za tri mesece 12— Din.;
za celo leto 48— Din.; za inozemstvo je dodati poštino.
Ogledi po ceniku. — Posamezna šte. stane 1 Din.

IZHAJA VSAKO NEDELJO!

REDAKCIJA IN ADMINISTRACIJA: Arena Narod. doma.
Rokopisi se ne vračajo. — Anonimni dopisi se ne sprejemajo.
POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI!

Orjunaško slavlje v Ljubljani. Razvitje treh praporov.

1. julij bo zapisan z zlatimi črkami v analih Orjune. Ta dan je naša organizacija prebila led tudi v Ljubljani, stopila je pred njo ponosna in čista ter pokazala, kaj zmore storiti idealno zasnovan pokret brez korupcije in brez strankarskega vpliva. Skromno je bilo naše propagandno delo v Ljubljani, brez krika in vika se je vršilo, naložilo je na ogromne zapreke, borilo se je z močnimi sovražniki, brez materijalne oslone črpajoč svojo moč samo v moralni sil svetega nacionalističnega evangelija. Malo je bilo delavcev, izogibal se je marsikdo dela, ki poedincu ne nosi nobenih koristi, pač pa porogljiv smeh in preganjanje današnjih mogotcev. Vendar pa je prošla, nedelja pokazala, da trud ni bil zaman, za so naše besede padle na rodovitna tla, da je naše delo obroditelj tisočeren sad, da živi naš evangelij v nebrojnih srcih poštenih Ljubljančanov. In ta zavest nam je edino plačilo, nam je bodrilo za nadaljnje delo do končne zmage.

Krasno poletno jutro je vsakemu Orjunašu razvedrilo lice tembolji, ker vremenska prognoza ni obetala lepega dne. Takoj jutraj so se začeli zbirati iz vseh strani naše oblasti stari borci nacionalizma. Prišli so iz severne meje prinašajoč vesti, kako oholi Nemec zopet vzdiga glavo, drugi so prinesli pozdrave tužnih Korotancev, Prekmurci so tožili, da ima vsakdo zaščito v tej državi samo Jugoslovani. Prejeli smo pozdrave iz Dolenjske, največjo radost pa so nam vzbudila poročila naših zapadnih Orjun, kjer je delo skoro dokončano in bodo skoro zaprti vrata italijanskemu našemu sovragu, da jih zopet odpremo, ko pohitimo podajati bratom tam onkraj provizorne meje roke.

Kmalu po desetih je bil zbor končan, prostran vrt arene Narodnega doma se je napolnil, pristopili smo k svečanemu aktu razvitja treh naših praporov, in sicer oblastnega in mestnih organizacij Ljubljane in Šiške. Na okrašenem odru je vprtič zbranega starejšinstva in pod razvito prvo našo zastavo Blejske Orjune brat, predsednik oblastnega odbora inž. Kranjec otvoril slavnost. V kratkem govoru je iznesel začetek našega organiziranja v trenutku, ko so državi sovražni elementi, vsled naše dobrote začeli dvigati glave in sklepali vrste, da nam uničijo pridobitve tolikih žrtv in nedosegljivega junaštva. Težko je bilo naše delo, tlačili so nas k tom, obrekovali in zasramovali so nas, mi pa se nismo dali, ponosno stopamo danes na plan čisti in pošteti, kakor so naši prapori čisti.

Razvil je brat predsednik prekrasne simbole naše ideje, podal jih v roke predsednikom mestnih organizacij Ljubljane in Šiške in kumice so pripele ob sviranju državne himne trakove. Velikostno so za-

plapolali prapori v zraku in sprejeli prisego svojih predsednikov in zastavonoš, nakar se je izvršil akt pobratimstva z blejskim praporom. Niso to običajni prapori, to so bojni prapori, kakor je bojna naša organizacija in ti prapori nas bodo spremljali povsod, kjer bo treba braniti nadvse miho nam Jugoslavijo. Končno je predsednik oblastnega odbora slovesno odlikoval brata Žnidaršiča in Čopa z zelenim zmajem, ki jima je bil nedavno podeljen od Direktorija Orjune. Svečanost je bila s tem končana.

Dasi je bila cela prireditev zamišljena kot interna, vendar se je spontano formirala slavnostna povorka, da pokaže Ljubljani novo razvite zastave. Impozantna množica se je ob zvokih glasbe pomikala po Aleksandrovi, Prešernovi, Wolfovi ulici, po Kongresnem trgu mimo Zvezde, po Šelenburgovi ulici nazaj na vrt Narodnega doma. Pri tej priliki smo videli, da nas spremlja simpatije tistih, ki so vredni, da jih sprejmemo v našo organizacijo. Ta naš prvi slavnostni pohod pa je zapril usta vsem našim sovražnikom za dolgo časa. Bil je to le slavnostni pohod, ključemo pa vsem sovražnikom trepetaj pred našim bojnim pohodom.

Popoldne se je razvila na vrtu Narodnega doma neprisiljena zabava, ki je nad vse pričakovanje dobro uspela. Nudila je udeležencem obilo zabave, posebno mlademu svetu v plesni dvorani. Zabava je trajala pozno v noč in se zaključila mirno, brez pikanosti in kravalov, bratsko in ljubezljivo, v redu, kakor to pristojna naši organizaciji, ki polaga največjo važnost na red in disciplino.

Mnogo nas je truda in požrtvovalnosti stala ta prireditev. V prvi vrsti pa gre zahvala ženskim sekcijskim, ki so edine pripomogle k tako lepemu uspehu.

V imenu oblastnega odbora, kakor tudi odborov mestnih organizacij Ljubljane in Šiške pa izrekamo še posebej najiskrenejšo zahvalo vrlim kumicam, ki so zapisane z zlatimi črkami na najsvetejših naših simbolih. — Zahvaljujemo pa tudi nam naklonjeno občinstvo, da nam je z darovi omogočilo za naše skromne razmere sicer nemogočo prireditev.

S slavlja so bile poslano vdavnostne brzojavke, in sicer:

Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander I.

Beograd.

Prigodom razvicia triju prapora, Orjuna Slovenije kliče svomu junakome kralju tri puta Živeo!

Predsedniku vlade gospodu Nikoli Pašiću

Beograd.

Blagodareči sudbini na neuspešne atentatu, Orjuna Slovenije, povodom razvicia triju prapora, kliče Vam srdačni Živeo!

cijonalni državi ne morejo in tudi nočejo škoditi. Vsakemu razsodnemu človeku je nepotrebno še posebej dokazovati, da priobčeni dokumenti popolnoma odgovarjajo originalu.

Mi zelo dobro vemo, da se program radikalne stranke nikakor ne strinja s takim nemoralnim kompromisom, kakor so ga jej predložili Nemci. Že z ozirom na samo strankino čast bi se predlog takoj moral najodločneje zavrniti. Temu pa ni bilo tako in zakaj? Da govorimo z besedami našega brata L. Jurkovića, ki jih je objavil »J. N.«, se predlog zato ni odločno zavrnil, ker su se uvukli u radikalnu partiju ljudi, koji su sve pre nego radikalni. Ti ljudje se ne brigajo niti za svojo osebno čast, kamo li za strankino, ti ljudje niti ne poznajo strankinega programa, zato ni čudo, če so bili takoj pripravljeni mešetariti za naše nacionalne in državne interese. Mi smo tudi trdno prepričani, da bi se bila sklenila sramotna kupčija za gumijevе kroglice, če ne bi v pravem momentu Orjuna proti tej efektivski nakani vzdignila svojo roko. Šele dogodki v Celju in odločna grožnja Orjune, da bo preje nastopila z ognjem in ekrazitom, kakor pa dopustila, da se vrne naše nacionalne pridobitve Nemcem. Šele to je preprečilo umazano mešetarijo kraljevega namestnika. Za ta dejanja se še danes sodniško in na druge načine preganjajo naši člani.

Ker smo si bili dobro svesti Hribarjeve podlosti, smo tudi vedno nastopali le proti njegovi osebi in osebam njegovih kreator. Prepričani smo tudi, da bi ti mameluki služili vsakomur, če bi jim to koristilo, in da so jim pri tem idealni programi deveta briga. Mi smo se proti takim korifejem vedno borili, se borimo tudi danes in se bomo borili vse do tle, dokler ne bomo odstranili vseh naših škodljivcev z različnih vplivnih mest, s katerih ti mogotci plujejo na svoje strankine programe. V tem boju pa nikakor ne bomo gledali, če zadenemo nam naklonjeno ali pa nam nasprotno stranko. Nam bi gotovo bilo ljubše, če bi stranke same obračunale s takimi svojimi škodljivci, toda ravno dejstvo, da stranke tega nočejo storiti, je dalo Orjuni šele raison d'être. Pri tem pa se nas popolnoma krivo razumeva, to na vsled tega, ker se prizadeta stranka takoj in to največkrat istovetno z napadenim osebo in je mišljenja, da napadamo stranko. Nam pa gre le za to, da škodljivca napravimo neškodljivim. Predstavnikom N. R. S. pa še posebej ključemo: »Delajte na svojem programu in naša pota se ne bodo križala...

Naravnost otročje in povsem ne-logično pa je, da nam hoče glasilo N. R. S. oktroirati, kako smo bili v zadnjih dveh slučajih orodje demokratske stranke. Ja za božjo voljo, odkod pa pridejo demokrati do tako važnih dokumentov? In če bi že do njih prišli, kako nesmiselna je potem trditev, da bodo ti demokrati šli k uredniku »Orjune« in prosili siromaka, da jih oblaži. Ne, ne, drage »Novosti«, take važne novosti so zelo, zelo drage in kdor jih dobi, ta jih tudi obdrži. Mi pa slučajno take novosti navadno dobimo za-stojni in zadnje smo dobili od pristavev radikalne stranke, ki se jim početje nekaterih koruptivnih elementov v stranki gabi. Mi smo tudi pripravljene pod absolutno tajnostjo, gotovemu poštenjaku radikalne stranke ki ga bomo sami določili, povedati, kje smo dobili dokument, če nam »Jutranje Novosti« obljubijo, da prinesejo debelo tiskano izjavo, ki bode potrdila, da dokumente nismo dobili od demokratov, kar pa po našem mnenju na stvari ni-

kakor nič ne menja. Mi bi jih objavili tudi, če bi nam jih prinesel pes na repu. Če bi se popreje prepričali, da so avtentične.

Avtentičnost Hribarjevega pisma je on sam priznal v »Slov. Narodu«. Skrajno predrzno pa je, da »Novosti« taje avtentičnost nemških pogojev. Vrh tega pa nam je nepojmljivo, čemu se to dejstvo taji, če N. R. S. ni bila pripravljena po njenih izjavah, na podlagi nacionalnih koncesij sklepati volilnega kompromisa. Mi pribijemo enkrat za vselej, da so pogoji Nemcev ravno tako avtentični, kakor je avtentično Hribarjevo pismo. Iz njih se jasno razvidi nemške zahteve, ki so bile stavljene tukajšnjemu takratnemu vodstvu radikalne stranke. Nastane torej vprašanje zakaj se to dejstvo taji? Če vodstvo radikalne stranke v Sloveniji ni bilo voljno dajati nacionalnih koncesij Nemcem, potem mu tudi ni treba tajiti, da je prejelo take pogoje, obratno bi se lahko po naši skromni logiki ponovno udarilo ob prsi in izjavilo, da je istinito prejelo te pogoje, da jih je na zaničevanju odločno odklonilo. Ker so bili pogoji faktično vodstvu radikalne stranke stavljene, je iz predstojnega jasno razvidno, da hoče vodstvo z zanikanjem tega dejstva nekaj prikriti in to je, da se je z gotove strani istinito barantalo z našimi najsvežejšimi nacionalnimi pridobitvami, da se gotovo ne strinja s programom radikalne stranke. Vodstvo je torej delalo proti svojem programu in to je, kar smo hoteli vedeti in dokazati. Ker pa je tako delovanje tudi nasprotno našemu programu, zato smo tudi proti njemu nastopili in v tem boju nas bodo podpirali vsi člani, tudi tisti, ki so obenem člani radikalne stranke.

Nam se celo zdi, da vodstvo radikalne stranke sploh ni spremenilo do danes svojega kurza, dasi funkcijonira zlozlasni krmur Hribar že zdavnaj kot strašilo na cerkljanskem polju. V tem našem domnevanju nas utrjujejo razna dejstva, predvsem skrajno neprijazni in sovražni ukrepi državne oblasti napram Orjuni in njenim članom. Izgleda, da je Hribar dobil obilo naslednikov, ki si prizadevajo Nemcem in separatistom na ljubo ubiti Orjuno. Mi se bodemo proti tem epigonom z isto žilavostjo borili, kakor smo se poprej proti Hribarju. S tem pa še ni rečeno, da se borimo proti radikalni stranki, mi se borimo le proti ljudem, ki pljujejo na program radikalne stranke. Če bi ti ljudje vršili svoj program, potem bi sploh ne bilo treba Orjune. Ako se pa hoče radikalna stranka istovetiti z izdajalci naših nacionalnih in državnih interesov, potem tepta sama svoj program v blato. Kadar pa ga bo izvrševala čsteza in idealnega, kakor si ga je napisala, takrat se gotovo ne bodo križala naša pota in takrat Orjuna tudi »Jutranjim Novostim« ne bo več na poti. Mi pa se ne damo varati z lepimi besedami, ampak sodimo dejanja.

Raznarodovanje v Julijski Krajini in slovenski izdajalci.

Odkar smo morali podpisati usodni Rapalski ugovor, je naš jugoslovanski narod preko meje prodan na milost in nemilost — brez zakona za zaščito manjšin — največjemu sovražniku Jugoslovanstva — Italijanom.

Pokazalo se je to takoj po obratu: začeli so prijatelji tisočletne kulture s požiganiem Narodnega doma v Trstu in drugih slov. kulturnih zavodov v celi Julijski pokrajini, zaprli so nam naše šole, prepo-

vedali nam v cerkvah in v sodiščih naš jezik.

Po dobro prevdaranem načrtu so začeli z raznarodovanjem, posebno pa sedaj pod vladjo diktatorja Mussolinija, ki je v parlamentu slovesno obljubil, da bo čuval pravice slovenskega naroda in dopuščal njegov kulturen in nacionalen razvoj. Enake pravice, enake dolžnosti. Do sedaj ne moremo beležiti nobenega pozitivnega uspeha v pogledu očitovanja naših pravic.

Program raznarodovanja se izvršuje z veliko energijo in hitrostjo. Prva točka je bila Istra. Šole s slovanskim učnim jezikom so se zaprle in ne obstojijo več, naši učitelji so bili izgnani, s požigi in pretinjami pa so se ukrotili nesrečni Istrani. Za Istro so se Lahii vrgli na Kras in Gorico. Fašisti so ustanovili svoja propagandna društva v krajih, kjer so njih državni uradniki, železničarji, trgovci, industrijalni delavci. Tam je za raznarodovanje primerno in udobno polje; s prilizovanjem, zvijačo in nasiljem se približujejo slovenskemu prebivalstvu in spravljajo v svojo odvisnost slovenske obrtnike, uradnike, delavce itd. Tako se dela v Postojni, Senožečah, Idriji, Divači, Hrpelju, Št. Petru, Rihnerberku, Kopru, Nabrežini, Kanalu, Tolminu, Kobaridu, Podbrdu itd. O Istri sploh ne govorimo, ker so tam že v vsaki večji vasi fašistovska društva ali zastopniki fašizma. Začeli so z zabavami, s slavnostmi, vabili na plesne prebivalstvo, zajedno pa uvajali v slovenske šole italijanski jezik, postavili v vsako šolo tudi na deželji 1—2 italijanska učitelja, prepovedali slovenske napise, dalj ulicam imena italijanskih »zmagovalcev« ali zgodovinskih dni, ustanovili v industrijskih mestih fašistovske sindikate, slovenska deca pa se mora klanjati italijanski trobojnici, Gesslerjev klobuk!

V Ajdovščini se je ustanovila podružnica kulturnega društva Dante Alighieri, katero ima edino nalogo, poitalijančiti vse do meje.

Ves laški narod dela in dela, da bi v kratkem času bilo vse do meje — vsaj na videz — italijansko. Vojvoda Emanuele Filiberto di Savoia, duca d' Aosta je poslal uredniku »Il Piccola« fotografijo s sledečimi besedami: »Faro d' italianita alle frontiere della Patria«.

V rimskih časopisih pa bereš o Slavicizmu ime, ki je bilo že pred vojno popularno v Italiji za Slovane-služnje.

Pojdite Jugoslovani v Postojno ali Idrijo, mislili bi, da ste v južni Italiji. Plašno gledajo naši, kakor da bi se vpraševali ali smejo še govoriti slovenski jezik.

Mesta in vasi ob meji so posebno važna za raznarodovanje, zato so tja poslali v prvi vrsti vojaštvo. Polno ga je v Postojni, kar 3 pehotni bataljoni in cel artiljerijski polk, v Idriji, Ilirski Bistrici, Opatiji, Tolminu, Kobaridu. Potem pridejo uradniki, financarji, cariniki, železničarji in — lesni trgovci.

Ustanovijo se fašistovska društva, oddelki narodne milice, obmejne formacije blagoslovijo se zastave, takozvani gagliardetti (fašistovskih društev z izvijajočim besedilom kakor: Guardia al Nevoso (Straža ob Snežniku) v Podgradu. Pri slavnostih morajo župani držati govore, od domačega občinstva je navadno malo prisotnih. Fašisti se pa ne hudejejo, mislijo si kakor v vojski: »Chi va piano, va sano e vien lontano«.

Kratko je orisano tu delovanje italijanskega fašizma in nacionalističnih društev. Vsakdo si lahko predstavlja, kako se mora naš nesrečni slovenski narod v Julijski Krajini kulturno in duševno boriti samo za svoj obstanek.

„Orjuna“ — „Jutranjim Novostim“.

Naše obelodanjenje Hribarjevega pisma in nemških pogojev napram radikalni stranki v svrhu volilnega kompromisa povodom zadnjih volitev, je zadelo gospode okoli »Jutranjih Novosti« v živo. Mi se temu zelo čudimo, ker smo do sedaj mislili, da je navedeni list organ narodno-radikalne stranke, ne pa Hribarjevo glasilo, čudimo se tembolji, ker smo navedena dokumenta priobčili popolnoma objektivno, brez

vsakega napada na radikalno stranko.

S prvim dokumentom smo hoteli samo zavrniti napad na našo organizacijo in naš list, ki ga je povzročil dr. M. T., rekte Hribar v »Slov. Narodu«, z drugim pa smo predložili širši javnosti nesramno lakomnost naših Nemcev, da tako jasno dokažemo, kako neutemeljeno je vedno povdajanje, da so ti Nemci krotki jančki, ki nam v naši na-

LJUBLJANA, Mesni trg 5

O. BERNATOVIC

KONFEKCIJSKA TRGOVINA

V Rapalu Italijani niso stali na stališču zaščite manjšine, ker so že takrat imeli v svojem programu uničenje Slovencev. Naš zdravi slovenski narod na Krasu in na Gorah se ne bode z lepa udal, o tem smo bili prepričani. Nikdar pa si nismo mislili, da bodo zapustili naše vrste Slovenci in postali slovenski fašisti — v službi raznarodovalnega dela italijanskih fašistov, izdajalci lastnega rodu.

Znano je, da je vodja italijanskih fašistov »slovenski pisatelj in profesor Vinko Bandelj« in da mu stoji ob strani nekoliko apostolov iz Gorice, Vipave, Št. Petra, Lokve, Razdrtega, Postojne itd. Ta človek je ustanovil z italijanskim denarjem »Novo dobo«, ki je za nas najumazanejši, najperfidnejši list kolikor jih sploh poznamo, to pa ne zato, ker je diktiran od italijanskih fašistov, ampak ker je podpisan od slovenskih fašistov-izdajalcev. Čujmo kaj piše v številki 19., v uvodnem članku, o priliki obletnice vojne napovedi:

»Obletnica 24. maja 1915 pomeni za nas dosti. Dokler ni namreč stopila Italija v vojno, je bilo dvomljivo kdo bo zmagal, zlasti ker se je Rusija antanti izneverila. Osvoboditev narodov pa brez antantne zmage ni bila mogoča. Srbi so imeli sicer svojo krfsko pogodbo, toda kaj bi jim pomagal kos papirja, ako bi orožje ne šlo s sovraga. S svojim vstopom je Italija takorekoc vojno odločila in bistveno pripomogla, da se je ustvarila med drugimi narodnimi državami tudi Jugoslavija. Bajke, ki se trosijo med našim ljudstvom, češ, da je avstrijska armada sama dopustila in s tem lahko mišljeno odprla pot italijanskim četam, so popolnoma neosnovane in tendenciozne, ker je postal pritisk italijanske vojske tako silen, da bi bilo vsako nadaljnje prelivanje krvi brezuspešno in je bilo torej v splošnem interesu, da so se ustavile vse sovražnosti.«

Kako je osvobodila Italija slovenski narod, smo že poprej omenili. Ves svet pa ve, da so bile isti dan, ki ga praznujejo Italijani kot zmago pri Vittorio Venetu, češke in madžarske brigade že v Ljubljani. In to pišejo Bandeljevi Slovenci-izdajalci!

V mali vasi Dol-Otlica v Trnovskem lesu so imeli — kolika sreča — tudi proslavo trobojnice. Kmetje in drvarji, ki služijo ondi svoj kruh, so morali prisostovati tej komediji s svojimi otroci: posestniki so morali plačati po 50 lir, učiteljice po 30 lir za trobojnico. Interesna Banka d' Italia pa je plačala 100 lir. Prišli so k slavnosti italijanski odlični gostje, viceprefekt iz Go-

rice, ravnatelj goriške podružnice Banca d' Italia, poročevalci »Nove dobe« in slovenski Mussolini — profesor Bandelj, ki je držal slavnostni govor in med drugim dejal:

»Dragi prijatelji in še več; brate so nas imenovali predgovorniki. Slišati take sladke besede — brate — pomeni vse. Sicer pa so nas tudi po vsej pravici imenovali brate, kajti mi moramo imeti iste dolžnosti in iste pravice, ker smo italijanski državljani in taki za vselej ostanemo, ker naše državne italijanske meje, ki nam jih je za stalno začrtala in določila narava, zgodovina in visoka kultura, in kar je potrdilo dokazalo pol milijona padlih junakov v zadnji vojni z najčistejšim žrtvovanjem cvetočega življenja na oltar Domovine, s čemer so rešili našo ljubo domovino iz sicer neizogibnega zopetnega zasuženstva. Toda ta prelita kri teh hrabrih in neustrašnih junakov, ki je oškropila tudi ta rajska tla naše rodne zemlje samo za blagor Domovine, je bila prelita za ustvaritev neodvisne domovine tudi drugim državljanom, ki bi morali biti hvaležni.«

Da je pravil, da ima slavje trobojnice namen »zlitij oboj narodov v državnem smislu v eno samo telo in dušo, torej z narodom, ki si je do danes zatrdil spoštljivo ime zmagovalca v novih naravnih mejah.«

Slednjič pa je izsilil iz ust nič slabega čutečega prebivalstva, iz ust nedolžnih slovenskih otrok sledečo prisego:

»Slovesno prisegamo na grobove naših predragih, da hočemo mi za vsako ceno, vedno in povsod braniti nedotakljive meje naše ljubljene domovine ter jo hočemo braniti proti vsakomur, ki bi in skuša na katerikoli način rušiti. Mi homo prvi, ki bomo zahtevali kazen in ga kaznovali.« — »Naši bratje, sodržavljani so z navdušenjem prilili semkaj v naš gorski raj, da vam velikodušno ponudijo roko in srce iskrenega bratstva in z urotnimi očmi pričakujejo od vas odkritosrčni izraz državljanske zvestobe, ki je neobhodno potrebna za vsako državo. Za to zvestobo nam hočejo podariti zaupanje, kar je za nas neprecenljive vrednosti, kajti brez tega zaupanja bi bili vselej za njih mrtva točka na tej naši rodni zemlji.

Ker pa mi hočemo živeti dostojno življenje »iskrenih« in poštenih državljanov v teh od narave odkazanih mejah naše domovine, kar hočemo tudi dejansko vselej in povsod dokazati, smo trdno prepričani, da naša energična in pravična fašistovska vlada nam hoče biti vselej dobra mati zvestih sinov in ne mačeha izdajalskih pastorkov.«

Končal je svoj govor: »Pozivam vas dragi sorojaki, da se vselej in povsod točno ravnate po ravnokar izrečeni prisegi. To je edina poštena pot zvestih državljanov, ki nas zamore privedi iz prepadov, kamor nas je pahnila brezvestna in grozilna roka neodgovornih ljudi, ki v resnici niso videli v svojem morilnem počenjanju naroda, ampak samega sebe.«

Za to slavje imajo zasluge: inženir Giovanazza, učitelj Gusetti, Pavlica in Čehovin, župnik pl. Posareli, poštni uradnik v Ajdovščini Castellani. Navajam imena, da se vidi, kdo so prireditelji. To so samo Italijani in oni, ki so materijelno odvisni od njih.

Gospod Bandelj naj se pa potolaži: naše naravne historične meje so zapadno Soče in na vzhodni obali Jadranskega morja. Tam živi naš jezik, naš narod, ki ga bomo osvobodili, kakor so Italijani osvobodili Trentino!

Govor g. Bandelja pa je za nas Slovence najboljši dokaz, da je on Judež Iskariot, ki se je prodal našim narodnim sovragom in ki sedaj pri shodih in slavnostih vabi in kliče Slovence k sebi, jih poljublja v lice, a jim zadržira meč v hrbet. Dobro šolo ima!

Prepričani smo, da Bandelj ne bode uspel. Priđe dan plačila za nje in vse izdajalce.

Vrhunec fine mehanike pisalnega stroja „STOEWER“.
Zastopstvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica šte. 6/I.

Uredništvu perijodičnega lista »Orjuna«
v Ljubljani

se v zmislu § 20. tisk. zak. nalaga, da objavi sledečo sodbo v zmislu iste:

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!
Obtoženi inženir Ferdinand Kranjec, roj. 12. nov. 1885 v Ilirski Bistrici, pristojen v Ljubljano, kat., samski, inž. kem. pri carlinarnici v Ljubljani, stanujoč na Karlovski cesti 24, je

kriv, da je dne 8. aprila 1923 v Ljubljani, kot odgovorni urednik »Orjuna« v številki 16. tega lista pri priobčenju članka »Mandelj, Tomc, Baburk, Prva tobačna tovarna Slov. republike v Ljubljani d. d.«, v katerem se navedenim uradnikom tobačne tovarne očita,

da so domišljavi in predrzni, da si prisvajajo nelegalna prava, da gospodarijo kakor se jim ljubi, da šikanirajo uslužbence,

da vršijo proti nevelo komu gonio v znamenju partizanstva, da postopajo koruptno, se namiguje, da se nekaj vrši za kulisami pod njihovim vodstvom in nadzorstvom,

da se vrše v tovarni škandali, da je tam anarhija, da ne vršijo dolžnosti in da so pristanski,

da sedijo pri koritih in zabavljajo čez sebe, da so krivi, da so tobačni izdelki slabi,

da preganjajo ljudi, ki ne trobijo v njihov rog,

da te ljudi hrulijo kakor pse,

da uvajajo proti njim disciplinarno postopanje,

da so gadia zalega,

da uganjajo politiko in partizanstvo, namiguje se, da bodo gotove delikatese še servirali,

da zatirajo in samovlađajo,

kateri očitki tvorijo dejanski stan pregreška po § 488. in 491. k. z., zanemarijo ono pazljivost, pri kateri bi bila izostala priobčitev kaznjive vsebine članka, če bi jo bil uporabil, kakor je bila njegova dolžnost.

Zakrivil je s tem prestopke po čl. III. zak. z dne 15. oktobra 1868, št. 142 drž. zak. in se po tem mestu zakona

obsodi

v 100 Din globe, ki se o slučaju neizterljivosti spremeni v 48 ur zapora, dalje po § 389. k. p. r. v povračilo stroškov kazenskega postopanja in eventualno izvršitve kazni. — V smislu § 39. zak. z dne 17. dec. 1862, št. 6/63 se ima priobčiti ta sodba na obtoženčeve stroške v »Orjuni« v treh dneh po dostavitvi sodbe na istem mestu in z istimi črkami, kakor je izšel inkriminirani članek.

Okraino sodišče v Ljubljani,
odd. VI., dne 6. junija 1923.

Op. uredništva. Kakor bo vsakemu našemu bralcu znano, sta izšla dva članka v »Orjuni«, ki obravnavata razmere v tobačni tovarni. Prvi članek, ki je pisan popolnoma nestvarno in vsebuje inkriminacije, za katere ni dopuščen dokaz resnice, se nam je v preobilici posloj vrnil v list. Na nje se naša zgornja obsodba. Mi smo zadevo preiskovali in iznesli v tretji številki potem stvaren članek z 18 točkami, ki odkriva detaljno razmere v tobačni tovarni. Glede drugega članka smo prevzeli vso odgovornost in nastopili dokaz resnice.

POZORI

Več otroških vozičkov, kolesa z gomo se pocieni prodajo že od Din 250.—, Ljubljana, Zvonarska ulica šte. 1.

Zahtevajte po vseh restavracijah in kavarnah prvovrstna specialna vina v steklenicah

tvrdke GJURO VALJAK
Grajska klet, Maribor.

Kronika.

Davčni vliak. Kakor smo javili že v 27. številki (z dne 24. junija t. l.), smo bili takoj opozorjeni, da naša notica z dne 17. junija t. l. glede davčnih obveznosti tržiških firm C. B. Mally in Mally & Demberger najbrž ni v skladu z dejstvi. Sedaj smo se na osnovi pojasnil gosp. fin. del. dr. Savnika dočela prepričali, da je bil naš dopisnik v zmoti. Domneval je namreč, da je z vstopom novega družabnika (g. P. K.) v firmi nastalo tudi v davčno-pravnem oziru novo podjetje in, ker tega po njegovem mnenju novega davčnega objekta in v davčnih izkazih, je prišel do zaključka, da davčni organi ne postopajo pravilno. Ta domneva je pa bila napačna, ker je omenjena poslovalna izprememba za predpis davkov, ki obremenjujejo firmo, brez pomena. Ako pa presojava vplačila s tega stališča, moramo ugotoviti, da sta firmi, izvzemši nekatere razmerne male vsote, katerih iztirjanje je delegacija na prošnjo prizadetih pravokretno odgodila, poravnale vse predpisane davke. Tudi v kazenski zadevi, ki se je bila svoj čas uveljavila proti gg. Emilu in Alfonzu Mallyju, se davčni upravičenci ne more očitati, ker sta bila obdolženca z razsodbo kazenskega senata davčne administracije deloma iz formalnih deloma iz subjektivnih razlogov pravomočno oproščena, dočim je naknadna odmera dohodnine še v teku pri cenilni komisiji v Kranju in v strogi evidenci pri delegaciji. Ker nikomur ne delamo krivice lojalno preključemo v dobri veri objavljeno notico.

VIDOV DAN.

Gremij trgovcev in cesar Franc Jožef.

Čudna je psiha naših narodnih trgovcev. Gremij trgovcev je sklenil, da se Vidov dan ne praznuje, ker... ker... ker ni god cesarja Franca Jožefa morda? — Kolikor vemo, se je takrat praznovalo ali moralo praznovati »god« z največjim pompom: bandera, cvetje, razsvetljava, okraski, vsemogoči transparenti, fanfare, bakljade, rakete in tako dalje brez konca in kraja. Vse to za god cesarja Franca Jožefa. Vse to — takrat. In sedaj? Gremij

RADIVOJ REHAR:

Kriza materijalizma in socijalizma.
(Konec.)

Doslej sem govoril v glavnem samo o ekstremističnem socijalizmu, o komunizmu, ker smatram samo tega za pravega naslednika Marxove teorije in dokazal ravno na njen polom v praksi; spreporočam pa moram seveda tudi o socijalizmu samem. Današnji socijalizem sploh ne temelji več na Marxu. Ohranil si je sicer zunanji videz revolucionarnega pokreta in operira tučintam z Marxovimi frazami, v resnici pa je prav tako buržujski kakor n. pr. naša klerikalna, radikalna ali kak druga meščanska stranka. Mesto da bi gojil kolektivizem, goji v resnici skrajni individualistični kult, kar je tudi povzročilo cepčenje nekdanje enotne stranke v nebroj skupin oboževalcev posrednih voditeljev. Postal je na ta način prava karikatura onega, kar je hotel Marx in če pišejo danes pri nas »Napreje«, »Enakost«, »Volkstümme« itd. o revoluciji, o razrednem boju, o internacionalni in o geslu »Proletari vseh dežel, družite se!« je to naravnost burleska ironija. Ali si lahko predstavljate kakoga Bernota, Korena, Golouha ali celo Antona Kristana kot revolucijarja? Ali sploh med našimi socijalisti kdo res misli na revolucijo? Tem ljudem je postal socijalizem je služba, od katere žive na račun delavstva ki jih v svoji naivni veri, da gre res za neke visoke daljne cilje, slepo podpira. Tako postopanje ima v političnem žargonu samo eno ime — demagogija. Delavci, ki pričakujejo, da bodo ti ljudje kdaj udeležili to kar obljubljajo, da bo kdaj zmagala revolucija, internacionala itd., bodo na to čakali lahko do smrti, za njimi pa se bodo s tem lahko tolažili tudi še njihovi sinovi in sinovi sinovi do poznih pokolenj.

Pa tudi tam kjer je socijalistična stranka prišla evolucionarnim potom do vlade, ni na prejšnji upravi popolnoma ničesar spremenila; družabni red je ostal še nadalje tak, kakor je bil poprej, ko so vladali »buržuji«. Socijalistični ministri so prav tako oblekli frak kakor drugi, se gostili na banketih, vozili z avtomobili itd. Socijalizem je na eni strani (komunizem) skrahiral, na drugi (socijalisti) pa je degeneriral in je danes prav tako »buržujski«, kakor drugi politični pokreti. Vendar pa je socijalizmu kot takemu treba priznati, da je prinesel v naše javno življenje mnogo dobrega, tega pa ni udeležil kot stranka, ampak kot teorija. Teorija socia-

lizma je izvojevala razne pravice delavstvu in nižjim slojem in za to mu je delavstvo lahko hvaležno; toda kar je storil je storil, več ne more in ne bo nikoli. Dalje bo šel komaj novi pokret, ki se danes pojavlja že povsod. Zanimivo pa je, da se je socijalistična teorija, izvedena v prakso — v kolikor se je sploh dala izvesti — hudo maščevala ravno nad voditelji in pokretom samim. Vcepjenje materijalističnega svetovnega nazora v srca delavstva je zatrl v delavstvu precej duševne plemenitosti in ž njo tudi značajnosti. Kdor ne pozna višjih čustev, kdor pozna samo svoje telo ta tudi ne pozna višjih čednosti in kreposti, med katere spada značajnost, tudi politična. Materijalizacija delavskih čustev je rodila nezanesljivost delavstva, ki je danes najbolj usodna ravno za socijalistične stranke same. Po socijalističnem materijalizmu vzgojeni delavec pozna samo materijalistične interese in gre v politiki rad za onim, ki mu več nudi. Pri volitvah v konstituantno so pri nas v Sloveniji socijalisti dobili celo vrsto mandatov, pri zadnjih volitvah v parlament pa nobenega. Vzrok leži v zgoraj navedenem. Delavstvo je šlo raje za onim, ki so mu obljubljali več telesnih dobrin — za klerikalci,

radikalci itd.; prihodnjik pa bo šlo zopet za onim, ki mu bo obetal še več. Deloma pa je tega krivo tudi dejstvo, da vsi od socijalistov do poslednjih »buržujev« vedno samo obljubljajo, a nikdar teh svojih obljub ne uresničijo.

Kriza socijalizma kot stranke je torej popolna in to ne morda le pri nas, ampak se po celim svetu kažejo jasni znaki usodnega propadanja. V Jugoslaviji so zadnje volitve prinesle socijalističnim strankam brez razlike neizprosno smrt. V Avstriji, kjer so socijalisti še nedavno vladali, so šli in se vedno bolj drobje. V Madžarski so skoro izginili; v Italiji se o njih težko še govori — enako pa je tudi drugod. Katastrofa materijalizma je porušila tudi socijalizem in ni je sile, ki bi ga lahko zopet vzpostavila. Sedanje socijalistično udeistvovanje je samo še životarjenje, ki bo tučintam sicer morda še trenutno vzplamtelo, bo pa prej ali slej dočela zamrlo. Dvajseto stoletje, ki je obetalo socijalizmu zmago, mu je prineslo nepričakovano smrt. Danes spada socijalizem z materijalizmom več ali manj že v zgodovino. Nad nenaravnim materijalizmom triumfira duševnost, triumfira individualnost (Lenjin, Mussolini itd.), triumfirajo stari, a vedno živi in vedno mladi ideali, Mo-

godna in nepremagljiva domovinska ljubezen, katero je socijalizem hotel v svoji prepotentni oholosti ubiti, mu je zadelala zadnji smrtni smek in iz razvalin internacionalne vstaje novi očističeni in dopolnjeni nacionalizem. Danes je nacionalizem močnejši nego kadarkoli prej, je pa tudi res zdrav, kar poprej, ko je bil zlorabljan po kapitalizmu, ni bil. Očiščeni nacionalistični pokreti se razvijajo sicer v posrednih državah individualno, so pa v bistvu vsi izšli iz ene in iste vsesplošne potrebe. Med te pokrete spada tudi naš pokret, pokret Orjuna. Kriza socijalizma nas je poklicala v življenje, nas je vrzla na površje in dvajseto stoletje bo nosilo mesto socijalističnega — naš odraz in odraz naše zmage, ki bo vsaj za nekaj desetletij ozdravila sedaj tako s politično korupcijo okuženo ozračje. Vedno pa se seveda tudi naš pokret ne bo obdržal, ker na svetu je vse minljivo, ker: »Življenje je trpljenje, večni boj...« Tudi politični pokreti se starajo in postanejo sčasoma nesposobni za nadaljno življenje, umreti morajo in napraviti prostor drugim, bolj svežim, bolj čilim in bolj odgovarjajočim duhu časa.

EDINO NAŠ POKRET LAHKO OSREČI DOMOVINO!

TRIBUNA F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4. Tovarna dvokoles in otroških vozičkov
nudi pneumatiko etc. najceneje.

Stroji za obdelovanje lesa Turbine Armature Sesalke Zvonovi Strojne tovarne in livarne d.d., Ljubljana.

trgovcev sklence, da Vidov dan, ki pomeni v Jugoslaviji vstajenje in osvobodjenje Jugoslovanskega naroda, ki pomeni narodni praznik, praznik slehernega Jugoslavana, — ne praznuje. — Nekaj takih »narodnih« trgovcev je bilo, ki so na »zunaj« praznovali pač, če si pa dvignili rolo, odprli vrata trgovine, si pa videl »narodnega« trgovca in njegove nastavljenice, kako na Vidov dan — delajo. Bilo jih je pa tudi več narodnih trgovcev, ki so navzlic sklepu Gremija trgovcev, zaprli svoje urade in trgovine ter dali izraza narodnemu čustvovanju. Tem poslednjim — klobuk z glave.

Še nekaj. Nekateri naši državljani, ki jim je naše državljanstvo le naš dinar, nekateri — in teh je precej — niso niti razobesili narodne zastave raz hiše, ker je njihovo čustvovanje jugoslovanskega državljanja še zmirom na — Dunaju. Več takih patriotov ni razobesilo zastav — glej ironija — niti nasproti naši vladi. — Ali čakate, gospoda, da Vas šele Orjuna malo pouči?

Državljeni dvojne vrste.

Straža-Toplice. Vsakomur, ki se bavi z lesno trgovino, je znano, da se z naše postaje odpremi marsikak vagon lesa. Do nedavno so bili lesni trgovci z ozirom na dobavo vagonov enakopravni, sedaj pa izjavlja postajenačelnik, da so vozovi samo za trdno Javornik POZ na razpolago. Pa ja ne mogoče vsled tega, ker je baje dal Javornik za volilni fond NRS 100.000 K. Mi nimamo nič proti temu, če je kdo pripadnik te ali pa druge stranke, zahtevamo pa enakopravnost za vse državljane.

Pri pregovni sekciji na kolodvoru v Celju imamo inženirja Šorlija, ki si je nadel nalogo, da izpodrine slovenske obrtnike, ki so imeli doslej zaslužek pri železnici in jih nadomesti z nemškimi. Mož dela z veliko verno na to, da se poveri delo znani zagrizeno nemški kleparski tvrdki Potzner, dosedanjega Slovenca pa odstrani. Opazamo, da je imenovanemu mnogo na tem, odvezti našim ljudem zaslužek in protežirati tuje, ki bi se naj kakor za časa Avstrije na račun našega naroda gospodarsko razmahnil in krpil nemškutarske vrste. Dvomimo, da bi mu to uspelo, ker poznamo g. sekcijnega načelnika, ki je zaveden Čeh. Mi za enkrat gosp. inženirja Šorlija resno svarimo pred takimi poskusi.

Urad, ki falzificira podpise. Na mariborskem policijskem komisariatu je bil nedavno zaslišan nek naš član radi dogodkov v Ptujtu ter pri tem podal pravilno izjavo, da se nastopa ni udeležil in to izjavo tudi podpisal. Čez nekaj dni pa je bil poklican zopet na komisariat in tam so mu prečitali obsodbo — 14 dni zapora. Ker je proti obtožbi protestiral, so pa ga zavrnil, češ, da je sam podpisal izjavo, da se je udeležil ptujškega nastopa. Zahteval je na to, naj mu to izjavo pokažejo, kar so tudi storili. Toda čujte in strmite — izjava je bila popolnoma nasprotna od prave in podpis na njej je bil — falzificiran! Takih sredstev se torej poslužuje pri nas državni urad! Čakali bomo, kaj poreče na to merodajna oblast. Če bo šla mirno tudi preko tega, potem bomo vedeli, da je pri nas vse mogoče in se bomo po tem tudi ravnali.

Perilo, kravate ter razno modno in galanterijsko blago najsolidneje pri

JAKOB LAH
MARIBOR, GLAVNI TRG 2.

Dopisi.

Vidov dan v Konjicah.

Kljub razglasu okrajnega glavarstva v Konjicah, da naj tržani za Vidov dan razobesijo državne zastave in okinčajo svoje hiše v počaščenje padlih junakov, se temu vabilu ni odzvala tukajšnja nemška

in nemškutarska klika. — Po štirih letih osvobodjenja naše države, se lojalni Nemci in nemškutarji niso hoteli zavedati tako pomembnega državnega praznika s tem, da bi se lojalno odzvali oblastvenemu pozivu. — Treba je bilo, da nastopi tukajšnja Orjuna z resnimi opomini. — Posetiti je morala sledeče (nemške?) hiše:

Bezovnik Ignaca, krojača in gostilničarja, ki radi preoblenja z delom ni imel čuta in pripravljenosti, okrasiti svojo hišo. Razobesil je pa brez odlašanja ponujeni mu zastavi.

Wesenschegg Karol, eksnamestnik srezkega kandidata na nemški listi, povprašan, ako mu je znan odlok okrajnega glavarstva, je sprejel Orjuna z besedami: »Wir leben in einem demokratischen Staate, wo mich keiner zwingen kann, eine Fahne auszuhängen. Nie früher habe ich eine Fahne ausgestreckt und überhaupt ist das eine Frechheit.« Obče znano pa je, da je prilikom avstrijskih zmag razobešal zastave.

Hasenbichel Franc, sedlar, izgovarjajoč se, da nima zastave, je ponujeni mu zastavici sprejel in ji razobesil; isto Topolšek Franc, klobučar, ki ima novo veliko zastavo v delu. Temu priporočamo da na priložni državni praznik razobesi že novo zastavo.

Bauman Hansu, usnarju pa se čudimo, da je s tako globoko gjenostjo sprejel ponujeni mu zastavici in takoj pokazal pripravljenost jih razobesiti.

Pretner Tona, steklar pa se je ustrašil deputacije Orjuna ter je njegova soproga prijazno vzela na znanje resen opomin ter je že pripravljene zastavice takoj razobesila.

Odvetniku dr. Ledererju pa se čudimo, zakaj je razobesil zastavo šele po posredovanju člana Orjuna, ko vedno govori o neki lojalnosti napram naši državi.

Ga. Detittschegg, trgovka pa je kljub bojazljivosti pred svojim soprogom, da ne bi kršila hišni red, se dala po Orjuni poučiti o zgodovini Vidovega dne in pomenu tega državnega praznika. Bila je slednjič tudi v položaju okrasiti okna in razobesiti zastavice in je le slednje storila.

Ga. Hasenbichel, stara dama, je deputaciji izjavila, ko ji je ta ponudila dve zastavici: »Es wäre lächerlich Kinderfahnen auszuhängen.« Priporočamo njenemu bogatemu sinu Bogumirju Hasenbichel, da si takoj nabavi državno zastavo, kljub temu »dass er das Deutschtum erhalten will«.

Konečno priporoča organizacija vsem onim, ki tokrat niso bili obdarjeni z zastavicami pa zastav niso imeli razobešenih, da si jih ja pravočasno nabavijo. Onim pa, ki so z zastavicami bili obdarovani, da jih ia skrbno čuvajo, dokler si ne nabavijo novih v barvah, ki so se jim nudile.

Na večer pa se je vršila proslava Vidovega dne v čitalniški dvorani Narodnega doma ob številni udeležbi članov Orjune in zavednega narodnega občinstva. Govor predsednika Orjuna za narodno in državno misel naše lepe domovine nam ostane za vedno v spominu. Bil je krasen družabni večer, pri kojem je izborni sodeloval orkester čitalnice. Članica Orjuna s svojim izbornim solopetjem na nas je še posebno iznenadila. Bliskovito hitro so potekale ure prvega družabnega večera naše mlade organizacije.

Ribnica. Danes, na Vidov dan, je bila kakor običajno maša, kot se pač spodobi na državni praznik. Letos pa je bila pri nas obenem tudi šolska maša. Do tu je vse dobro in lepo — namreč, ko se je maša prebrala in ko so naši »izborni« pevci vse tiste mašne pesmi odpeli, se je gospod dekan zasukal n odšel izpred altaria, tako moško kot le on zna; organist je še nekaj časa obdelaval orgle in potem — konec. Vsi smo čakali pa zaman. Državna himna se ni pela — vzroka vam ne vem povedati. Učitelj Završnik je potem

s svojim razredom pred cerkvijo himno zapel. Sploh pa je gospoda dekana Antona Skubica in organista Alojzija Pucelja »Orjuni« toplo priporočati.

† Joško Jesih.

»Nismo pa tudi mogli tako strogo paziti navsakakega človeka, ki je postal član naših organizacij, ali je res čist in je postal naš le iz vzvišenih idealnih nagibov ali pa morda iz drugih sebičnih namenov ali celo samo zato, da bi na korist temu ali onemu našemu sovražniku diskreditiral in onemogočil naš pokret.« —

Radivoj Rehar — Orjuna št. 28.

Smrt našega brata J. Jesiha je pokazala, kako resnične so gornje besede kajti padel je kot žrtev ljudi, ki so v zgornj citiranih besedah omenjeni. Ta smrt je tudi povod pričetka čiščenja naših ožjih vrst. Dejanje je učinkovalo na duhove različno, razcepili smo se v dve smeri. Ena smer zavzema stališče, ki je edino pravo, da Orjunaš ne sme imeti drugih ciljev pred seboj, kakor korist Nacije in Države — druga smer pa se ne more povzpeti tako visoko, ker smatra za prvi cilj človeka: blagor samega sebe in korist svojega stanu. Pri tem pa ne pomisli, da s tem ravno škoduje časti svojega stanu, ko trpi v svojih vrstih človeka, oziroma ljudi, ki ne delajo čast svojemu stanu. Ne zaveda se, da v ta stan ne spada rakana, ki razjeda zdravo telo in ki se bo razširila, če se ne odstrani pravočasno. Ljudje s takimi nazori nikakor ne spadajo med Orjunaše, ki morajo biti in ki so tudi pripravljene dati svoje življenje za doseg našega vzvišenega ideala.

Čudno — kako hitro se spozna človek! V kratkem času med vestjo o smrti našega brata in med trenutkom, ko smo ga položili k zadnjemu počitku, se je izčistilo jeklo, vsa umazanost je odpadla od njega in pokazal se je čist le primeroma manjši del. A ta del je res čist, kajti ogenj je bil strašen in udarci kladi tako težki, da je moralo odleteti vse, kar ni bilo res dobrega.

Pričakovali smo energičnega koraka od Tebe, dragi Joško! Že dolgo smo ga pričakovali, — da pa bo ta korak tako energičen, si nismo mislili. Ker smo Te poznali kot trpina, katerega so preganjali vsled njegove doslednosti ki gre do skrajnosti, smo vedeli, da si popolnoma naš. Ker pa nisi našel okoli sebe sorodnih duš, ker nisi mogel z njimi bivati vsak dan, ker si prišel iz enega razočaranja v drugo, si se odločil. Nisi mogel prenašati korupcije v vseh njenih oblikah, v katero spada posebno protekcija in birokratizem, si se raje umaknil, in s tem pritisnil neizbrisljiv sramoten pečat na čelo Tvojih krivnikov.

Mrtve si, Joško, in ne moreš se braniti sam pred nečastitvijo, ki Te obrekujejo zato, da se sami očistijo, toda Tvoja beseda, ki si nam jo zapustil, živi med nami in bo živela dokler ne bodo krivci kaznovani. Pri odprtem grobu smo Ti to prisegli in da mi prisego držimo — to veš!

Spali smo — Ti si nas zbudil; mižali smo — Ti si nam odprl oči in pokazal si nam začetek našega dela. Dal si nam v roke bič, s katerim bomo iz temelja Resnice in Odkritosrčnosti izgnali vse nečiste duhove vse farizeje in tudi samega Pilata, ki je ob Tvoji smrti izustil besede: moje roke so čiste!, besede, ki so značilne za vse Pilate.

Od blizu in daleč smo prihiti 26. junija, da Te poslednjikrat vidimo, da se zadnjikrat poslovimo od Tebe mučenika. Spremljala Te je šolska mladina, spremljala Te je preprosto ljudstvo, spremljali so Te Tvoji bratje, spremljali tovariši — zastoni pa so iskale naše oči Tvojega šefa — nadučitelja Ign. Petjeta. Orjunaš.

Murska Sobota. Obljubili smo, da se kmalu povrnemo na najvišjo uradno osebo v Prekmurju. Nekaj cvetk, utrpanih iz vrta vsestranskega »delovanja« glavarja Gašparja Lipovškega. Gospod Lipovšek! Vaš uradni avto se je rabil le redko za službena potovanja, pač pa za potovanja po raznih gostilnah in zabaviščih. V odsotnosti vaše soproge ste se skoro vsak večer vozili v Gradišče v »Zweimädelhaus«; ali naj povemo, g. Lipovšek, kaj se je tam godilo? — Koliko noči ste prečkali in prespali v gostilni v Lipovcih. — Ponočne vožnje s Klemenjevo natakario Micko (s katero ste morali biti v jako intimnih odnosih, drugače bi se ne upala vas, okrajnega glavarja prekmurskega, ogovoriti v kavarni, torej na javnem mestu, s »Tia«, v Čakovcu, ko vas je avto čakal zunaj Murske Sobot, da bi nikdo ne videl glavnega predstavitelja v uradnem avtomobilu v družbi razvpite ženske. — Ljubzenski dogodki in prepri v gostilni Zrinjski v Čakovcu. — Ljubzenski prizori v hotelu Royal v Čakovcu, da začasno opustimo podrobnosti na gradu v Mačkovcih, radi katerih vas je moral celo vaš pokrovitelj, pokrajinski namestnik I. Hrlihar, zvati v Ljubljano na odgovor in dati ukor. — Ko vam je bil odpovedan kredit za avto, ste se vozili še tri mesece. Od kod kritje? Kako, da je ostal šofer tri mesece brez plače? Zakaj ste ukazali šoferju, da ne sme vpisati vseh voženj, pri uradnih pa vpiše več bencina? Ko vam je pošel za volitve odobreni kredit, ste dobili od gosp. Benka naprošeni bencin. Pod kakimi pogoji?

S tem, da ste ukazali policiji, da strogo pazi na vsakega uradnika, kako se obnaša, ste mislili, da bo vse pozabilo na vas in da ostane vse vaše početje pokrito s plaščem pozabljenja. Motite se! Ves prekmurski narod pazno gleda na vaše delo, vidi in sodi. Odkar ste vi na tem odgovornem mestu, je pokrajina narodno toliko nazadovala, da bi kompaktno glasovala za Madžarsko, ako bi se ji dala za to prilika. Kaj vam mar blaginja naroda! Kaj država?! Saj to ni ona država, za katero ste se vi trudili z vsem srcem v P. V. oddelku v Stadthalteriji v Gradcu. Zato ste hoteli omiziti to državo, s krvjo vidovdanskih junakov porojeno, toliko stoletij v suženstvu bivajočim Prekmurcem. Posrečilo se vam je izvrstno, ker vam vaš visoki položaj stavi vsa sredstva za doseg svojih osebnih namenov. — Na dopustu ste sedaj! Najbolje za vas, da ne nastopite več svojega »delovanja«.

Murska Sobota. Na predvečer vidovega dneva, to je 27. junija t. l. se je isti praznoval v Murski Soboti na sledeči način:

Ob 8. uri zvečer zbralo se je na naše povabilo pred meščansko šolo naše članstvo ter ono Sokola in Jugoslovanske Maticе ter četa kantonnirana v Murski Soboti.

Z najeto godbo na čelu se je po 8. uri zvečer pričel obhod po mestu, ki je bil že večinoma okrašen z državnimi in narodnimi zastavami. Po obhodu mesta, je korakal sprevod na občinski živinski trg, kjer je bil pripravljen kres.

Ob žarečem kresu svirala je godba, pevski zbor je zapel »Lepa naša domovina« in več narodnih pesmi. Zbrano občinstvo so nagovorili g. dr. Kovča, sodni svetnik in predstojnik tukajšnjega okr. sodišča za Jug. Matice, g. višji inženir Fišer, šef tukajšnje okrožne gradbene sekcije za Sokola in g. notar Koder za Or-Ju-Na.

Po plesanju kola, odkorakanje v mesto, pred vojašnico defiliranje vojske nato razhod.

Akoravno je bilo slabo vreme in padal dež, udeležilo se je proslave nad tisoč ljudi.

Predproslava je silajno izpadla.

Slatina-Radenci. Na zahtevo narodno čutečih in osobito na pritisk g. Zemljiča, tukajšnjega župana, je tukajšnja oblast pritisnila na

Wiltchniga, da je zamazal izzivalni nemški napis v parku pred zdraviliščem.

Nekoga vrtnarja, Nemca, seveda iz Radgone, ki ga je Wiltchnig dobil, je tudi burja odnesla preko granice v Avstrijo, kje bo lahko heilal tudi v treznosti s svojimi bratci. Videč naše oficirje naborne komisije v Radencih je dal duška svoji jezi z izzivanjem, a fant jo je izkupil.

Nadalje bi priporočali našim restavratierem, da prenehajo po nepotrebnem švabčariti. Osobito s svojimi uslužbenci se bodo gotovo bolj razumeli v materinem slovenskem jeziku, da ne bo treba merčvariti nemščino skupno.

Oblastem pa priporočamo tudi nadalje to obmeino postojanko. Za danes beležimo z zadoščenjem, da se je ukrenilo to, kar se mora.

Mestna Or. Ju. Na. na Poenškaku je priredila 1. julija vrtno veselico, ki se je prav dobro obnesla. K nam so poleteli dragi nam bratje in sestre iz Celja in Ptuja. S to, tako častno uspelo prireditvijo pa je podan najboljši dokaz, da se je naša ideja ukoreninila v najširših plasteh preprostega naroda. — Dileantska predstava »Stari grehi«, ki so jo uprizorili v večini člani iz knetiških vrst, je prav dobro uspela. Posebno pohvalo pa zaslužita »Katra« in »Krupička«, ki sta nastopala z izvanredno sigurnostjo, dasiravno sta bila oba prvič na odru.

Naša prireditelj pa je neznosno razburila župnika Poplatniča, ki je sikal kot razdražen gad v svojem »žehnjaku« ter tolkel in krilil z rokami, da so se uboge verne ovčice spogledovale in se bale da zadene našega fajmoštra kap. Razkladal je na dolgo in široko, da stori največji smrtni greh oni, ki bi šel te orjunaške »gnuse« gledat. Ta naš Poplatnik pa ima precej nesrečno roko. Številni tuji, ki so prišli na »žegnaje«, so našli že ob 9. uri dopoldne cerkev zaklenjeno in tako jim pri najboljši volji ni preostajalo drugega, kot da se udeležijo orjunaške veselice. — Pri vsem rohnenju pa je župnika vrlo zanimala naša prireditelj. Da bi si lahko ogledal slavolok, je prišel k lončariju, ki je prodajal svojo robo tik slavoloka ter se baje pol ure pogajal za eno samo lončeno »kahlico«. — No, pa saj vem, da našega župnika »srček boli...« — Zdravo Poplatniče!

Sv. Trojica v Slov. gor. Naš slavnoznani narodniak in nadučitelj Ciril Vobič je zopet pokazal svojo narodno prepričanje. Radi osebnih vzrokov ni hotel na poziv tukajšnje Čitalnice niti dovoliti šolski deč udeležbe pri proslavi predvečera Vidovega dneva, niti ni sam okinčal oziroma razsvetil svoje hiše. Na Vidov dan je razobesil dve zastavi le raz šolskega poslopja. Na omenjeni poziv Čitalnice je baje dejal, da stori to samo na izrecni ukaz višješolskega sveta. In česar nismo mogli verjeti, se je res zgodilo. Večina tržanov se je odzvala pozivu, a nadučitelj je bil tako predrzen, da je proslavo popolnoma ignoriral in v celem stanovanju ni bilo opaziti najmanjše luči. Izgovarjal se bo najbrže, da je to storil radi tega, ker ljudstvo ni zato. Nekdaj pa je bil ta gospod drugega mnenja. Kakor se pripoveduje, je bil na svojem prejšnjem mestu v Haložah strasten agitator za vojno posojilo, dasi ubogo haloško ljudstvo tudi ni bilo zato. Z ignoriranjem Vidovega dneva se je še odklikoval nekaj njegovih prijateljev, med njimi: gostilničar in mesar Rojko, branjevec Peter Čauš (vpokojeni sodni sluga), klobučar Lukman Hans, znani sovražnik naše države.

Nesramno in nerazumljivo je postopanje našega nadučitelja Vobiča, ki bi moral tukaj ob severni meji prednjačiti vsem ostalim v narodnem delu. Poznamo ga, on je sicer velik v besedah — pa neznaten v delu. Dobro nam je znana njegova preteklost, posebno na njegovo delovanje začasa vojne. Ob priliki priobčimo najvažnejše in najznačilnejše podatke iz njegovega življenja

PINTAR & LENARD

VELETRGOVINA Z ZELEZNINO
TELEFON ŠT. 282 11 11 BRZOJAVI »PINLEN« MARIBOR

in pričakujemo, da bo višji šolski svet uvidel, da tak človek nikakor ne spada v narodno tako ogroženi trg, kot je ravno naš.

Sv. Lenart. Vidovdanska proslava je pri nas krasno uspešna. Na predvečer — to je dne 27. junija, je naša organizacija priredila bakljado ob obhodu po trgu. Na glavnem trgu je imel naš član dr. Milan Gorišek slavnosten govor, kjer je pred veliko množico razložil pomen Vidovega dne; slavnost se je končala z državno himno. Lepe okrašene in razsvetljene so bile vse hiše, kakor Slovencev tako nemških tujcev. Izjemo je tvorilo samo župnišče, ki je hotelo ostentativno pokazati, da se ne strinja s programom države.

Na Petrovo bi naj bil imel poslanec SLS Žebot shod pri Sv. Lenartu. Mi smo bili pripravljani, da brani mo interes naše države pred psovskami tega »narodnega« poslanca in smo o tem tudi obvestili Maribor. Pravočasno smo se izvedeli, da nas Žebot ne more posetiti, ker se bori v Beogradu za pravice domovine.

Iz Trbovelj. V tukajšnjem kinu sta dve vrsti najboljših prostorov stalno zasedeni od Nemcev, ki motijo slovenske obiskovalce s švabsčino; v zadnjem času je bilo posebno azločiti vsiljivi glas nekega dolgega fanta, ki ga pri tem niso ovirali niti »die Geld« in »der Pferd«.

Mi imamo dovolj tega jezika. ki nas spominja na prejšnje krvoloke in sedanje nemoralne tukajšnje »Herrenvolke« in posedujemo sredstva, s katerimi napravimo temu konec.

V poduradniško hišo na Guido je zlohoten slučaj natpal same zagrizence, ki celo na slovenski pozdrav odgovarjajo švabski. Ne bomo se dolgo obotavljali, svoje hrupno orokavičene roke potisniti v to sršeno gnezdo.

Prekmurje. Ker je tukajšnja duhovščina še vedno odvisna od vele-madžara škofa Miheša, je umljivo, da se tudi Vidovdanska proslava v cerkvi navadno obnese klaverno. Osebito izven Murske Sobotice, ki ni pred očmi vseh državnih oblasti, so nekateri župniki kar izpustili običajno oznanilo radi maše, tako da se državni nameščenci niso mogli udeležiti sv. maše. Neki župnik, ki je pravi specialist v oznanjevanju posebnih maš za ta in ta dekleta, je Vidovo prezrl tako, da je bral, kot navadno rano sv. mašo brez predpisane »zahvalne«. In ta »možakar« po imenu, prosil baje za naše državljanstvo. Res skrajni čas, da se naša vlada pobriga za to velevažno cerkveno vprašanje ločitve od Szombatelija; sicer nam bodo prignali še kaj takih možkarjev, ki ostanejo kot gadie na prsih domovine, ker razen male častne izjeme so vsi strupeni nepoboljšljivi Madžari.

HOČEŠ, NOČEŠ, MORAEŠ.

uvideti, da so »PEKATETE« cenelše od drugih testenin, ker se zeto nakuhajo in se jih manj potrebuje.

Ob severni meji.

Bilo je ob preobratu, ob razsulu stare Avstrije. Ko je avstrijsko vojaštvo brez reda zapuščalo svoje oddelke, se je zbiralo tudi nemško vojaštvo mariborskega 47. pešpolka za odhod. Nemoteno so ti vojak natovorili nekoliko vozov živih ter skupno zapustili Maribor. Po cesti proti Pesnici sem se pridružil vodji in pogovarjali smo se o položaju. Pravi: »Jugoslavija je sedaj tu, mi se jej umikamo.« Kakor nemško vojaštvo, tako je bilo tudi ostalo nemško misleče ljudstvo, vse pod poraznim vtisom dogodkov. Najstrastnejši vzdrževalci nemške misli so bili med prvimi pri ustanavljanju narodnih straž in podobno. Ti ljudje niso videli v zlomu le razpad Avstrije, marveč poraz, premago nemštva.

To je bilo v prvih trenutkih presenečenja. Dalje pa nastaja doba urejevanja nove države, z vsemi posledicami dolge vseuničevalne vojne.

Kdo naj vodi narod, kdo naj urejuje državo?

Proti koncu vojne je nastalo pri nas neko strankarsko premirje, delovalo se je skupno, sporazumno. V tem premirju je našel tudi slovenski del naroda preobrat. Kot Slovenca, ne kot strankarja, so postavili Slo-

venci dr. Korošca za svojega vodjo. V Beogradu se je dr. Korošec izneveril zaupanju naroda, ni bil več njega predstavnik, postal je predstavnik klerikalne strankarske politike. Vsekako je v Beogradu laviral v takih vodah, da se je pri nas zameril nemško mislečim ter onim vzgojenim v avstrijskem duhu, v sovraštvo do Srbov.

V času pred začetkom strankarskega boja sem sedel v Ljubljani v gostilni nasproti poslanca Gostinčarja. Razgovarjali smo se o razmerah politike in države. Jaz: »Pogubno bi bilo početi strankarsko borbo, dokler ni država urejena.« On: »Dovolj smo trpeli, dovolj popuščali, med tem pa se jači liberalizem.« Jaz protestiram dalje. On: »Vi ste liberalci, ne trpimo dalje, počeli bomo neizprosno boj liberalizmu.« Vdari po mizi, zagrabl klobuk in odide. On mene ni poznal.

Počela se je strankarska borba. Po izidu volitev leta 1920, je naš klerikalizem spoznal, da mu preti pogin, če gre za kakšnim zmernim, za državo pravičnim potom.

Celo parlamentarno dobo, do volitev leta 1923, je ta stranka delovala z vsakim sredstvom, da se zopet vpostavi. S protisrbsko pisa-v v svojih mariborskih listih in agitacijo je popolnoma odtujila maso od misli državne skupnosti. To je imponiralo avstrijsko vzgojenim Slovincem, ki so šli leta 1919, v boj proti Srbom res kot pravi sovražniki. Nemško misleči in Nemci so z zasmehom gledali na to dejanje videvši v tem pojavu razdorno delo za Jugoslavijo. To tem ložji radl Radičevega Hrvatstva. Začeli so dvigati glave. Stari nemški ponos se je vračal, in tega so začeli buditi in dvigati v masah. Na nas so počeli gledati s prezirnim nesposobnežev, ki nismo vredni svoje države.

K protidržavnemu razpoloženju, so veliko pomogle slabe gospodarske razmere. Obmejno kmetstvo ljudstvo se živi v glavnem od vinore in sadjereje. Zato ni navzgor, kamor je bil preje glavni trg, nikakega izvoza. Protidržavna agitacija je torej nalažja stvar. Značilno za takšno razpoloženje je taktika klerikalcev, ki se brezvestno igrajo z narodom in državo.

Mišljenje v masah je ob preobratu bilo: Dr. Korošec nas je prodal Srbom, da je on ustvaril Jugoslavijo. Ko so ti potem uvideli protisrbsko agitacijo klerikalcev, so se za nje zavzeli, češ, dr. Korošec je spoznal napako in nas bode zdaj zopet odtrgal od Srba.

Nikako čudo ni, da so to ob volitvah ljudje javno govorili in propagirali. Poznam moža, ki je bil predsednik S. L. S. in je župan. Ko je prišel agitator k njemu, naj dela za svojo stranko, mu je odgovoril: Ne bodi neumen, ali nimaš tudi ti vino za prodati klerikalci nas bodo gotovo spravili pod Avstrijo, jaz volim in delam za Korošca. Protidržavnega razpoloženja pa je veliko kriva tudi državna uprava sama.

Najvišji uradniki, od glavarja do žandarja, so ostali kot gospodarji, na vseh uradih Avstrijanci, brez vsakega slovanskega nacionalnega čuta. Pod Avstrijo so bili vsaj duhovni nacionalno dobri. Sedaj v tvoji strankarski zaslepljenosti so, če ne nasproti, vsaj pasivni. Kdo naj torej vodi narod, v narodno-državnem duhu.

Mar ni pri priprostem ljudstvu glavar, žandar in duhoven država. Kar se tiče učiteljstva, kot druge inteligence na deželi, je taka revščina, da je žalost še je spominjati. Označba s Cankarjevimi hlapci, bi bila danes bolj kot kdaj na mestu. Žena, ki še ni rodila otrok, roti moža: Ti glej, da se ne bodeš nikamor vmešaval, da nas ne premešijo v tak kraj, kjer ne bi mogli šolati otrok. Sicer so ti v gmotnem ozirju res tudi pomilovanja vredni reveži, kot taki v večnem strahu pred ontmi, od katerih sodijo, da so odvisni. Oni, ki se izpostavijo v narodnem delu, izven službe, so v glavnem le taki, ki niso odvisni za obstoj le od učiteljske plače. Izjeme so tu pa tam tudi med revnejšimi učitelji. Ti so res pravi mučeniki. S hlapčevstvom na si tudi učiteljstvo ne izboljša položaja. Moč je le v samozavesti, strdni stanovski organizaciji; Eden za drugega, vsak za vse.

Označil sem že, da so med kmet-skim ljudstvom slabe gospodarske razmere. Skoro izključno imajo vso gospodarsko moč v rokah anacion-alni elementi. Omeniti moramo, da

je varanje samih sebe, ako mislimo, da je mogoča svoboda in nacionalna samozavest, brez gospodarske moči. Taktika naših priseljenih Nemcev pod Avstrijo je bila, pridobiti denarne studence naroda. Skoro izključno so bile vse trgovine na deželi in krčme v rokah propagatorjev nemštva. Poleg denarnih virov so bila to središča agitacije za nemštvo in vezl z nemškimi središči v mestih in trgih. In to je po preobratu nespremenjeno ostalo.

Kakor sem že označil, na vseh oblastih je ostalo prejšnje osobje (če je kaj onih novega duha, so podrejeni brezpomembni). Ker pa to ni dovolj imamo v samem Mariboru regiment »narodnih« advokatov, ki se potegnejo za vsakogar, samo da zaslužijo.

Tako ni nikako čudo, da imajo na najbolj izpostavljenih mestih gostilne Nemci ali nemčurji, ki niso optirali za Jugoslavijo. Nekdo ki ima gostilno — kot restavracijo, pri kolodvoru, je rekel: Jaz ne optiram za Jugoslavijo, ker nečem, da bodo tu moji sinovi služili vojaške. In kako lahko nas ti ljudje zasmehujejo, one redke Jugoslovane. Tam popivaio, kar tako orožniški vodje, čuvarki in gospodarji države, železnice in podobni jugoslovanski funkcijonarji. In v tem je vsa umetnost našega zasmehovanja. Ugotavljam, da je danes v naši narodnosti državi tu težje obstati nacionalistu, kakor pod Avstrijo. Prilika: V obmejnem kraju je kupil gostilno po preobratu človek iz zavednih krajev in se kot tak pokazal, narodnjak, naprednjak, Sokol.

Ni se kazal kot tak in se izpostavil, pa zvedeli so. Boj kot splošni, najprej klerikalci, potem nemčurji. Na njega so pazili orožniki, da je moral točno ob policijski uri zapreti gostilno. Od sosedne nemčurske gostilne pa so prihajali pijani hajlovi mi podoknico pet, nemško, še čez polnoč.

Pritožil se mi je: Ti: »Jaz ne vzdržim, ne morem prenašati, kot zaveden Jugoslovani v Jugoslaviji te sramote. Nekega večera bodem postreljal te ljudi, potem sebe in družino.«

Lansko leto, ko sem se prilično mudil na pokrajinski upravi v Ljubljani sem se pritožil čez te razmere. Reklo se mi, napravite nekaj pismenega da bomo imeli kaj v rokah. Opisal sem to, izrazil potrebo premeščenja nekih orožniških vodij, opozoril na dajanje koncesij in podobno.

In kak uspeh sem dosegel?

»Slovenski Gospodar« je prinesel potvorenje citate mojega pisma ter me brutalno napadel kot podlega denuncijanta. Glavarja Lajnšica sem prijel: Kako je mogoče, da pride to v javnost, da dozna za pismo klerikalno uredništvo. Pravi v zadregi: Ne jaz, orožniki so dobili vaše pismo od pokrajinske uprave v Ljubljani.

Orožniški vodja ki me je leta 1917, tu gori zasledoval, kot Srbo-fila, se je po tem dogodku izjavil v gostilni v nemškem jeziku: »Glej, glej! Jaz še živim, tisti pes Mrmo-lja me ni uničil, ali zdaj kupim pasji bič ter ga na cesti pretepem, da ga hudič vzame.«

Poleg nadzornega uredništva »Slov. Gosp.« in »Straže« v Mariboru, so znali za vsebino pisma prizadeti vsi kot prijatelji dr. Lajnšica ter padli po meni.

Neki nemški trgovec je za mano pljuval, ko sem izstopil iz vlaka. V celem okraju sem bil izpostavljen zaničevanju.

Od pokrajinske uprave v Ljubljani sem zahteval polasnica, kako da je prišlo pismo v javnost.

Pokrajinski namestnik Hribar mi odgovarja, da je pustil vršiti preiskavo, da so pa moje navedbe netočne. Češ: »Ta in ta orožnik vestno lovi tatove in jhotapce. Ta uradnik se zna kavalirsko postaviti in to je čast za Maribor, hočem zadoščenje, ker ste ga žalili.« Konečno pristavi, vedite g. poslanec, človek bi kot narodnjak že vse drugače postopal, ali kot uradnik ne morem. In to je bilo v onem času, ko se je snovala »Orjuna« in jo je isti narodnjak Hribar oviral. Za vse informacije teh obmejnih razmer je temu velikemu možu zadosťoval en dotalni kavalirski poklon gospoda mariborskega glavarja.

Tako imajo uglajeno delo vsi anacionalni, protidržavni elementi. Neki prejšnji in sedaj zopet opogumljeni stober nemštva pove ob pri-

liki: Kaj bodele vi reveži Slovinci ki hočete biti še sami za se. Nemcev je 80 milijonov in ti bodo še prišli na svoje. In celo v Jugoslaviji je nas Nemcev več kot Slovencev, zato hočemo tudi tu svojo veljavo večjo kot vi. (Tu se vidi, kake sado-ve rodi naš klerikalni separatizem). Odgovoril sem mu: Če vi računate na celokupno 80 milijonsko nemštvo morate računati tudi na celokupno Slovanstvo, katerih nas je 150 milijonov. On: ne, to ni res. Vi na tej poti niti ne delate. Rusi bodo šli ob novem preobratu z nemštvom. Jaz: Tam, kjer bodo Rusi, bodo tudi Jugoslovani, makar ako bodo tudi Nemci. On: Ne, tega ne bode in ne sme biti.

Ob vsej tej dovršeni uglajenosti prihaja tem ljudem »Orjuna« kot popolnoma nepričakovani pojav, da kar besne. Niso brez strahu, pa se opogumljajo ter kažejo revolucije. Glavna nada proti temu novemu strahu pa so jim naši klerikalci. Pod Avstrijo so bili z njimi boj kot s Slovinci, jih sovražili in preganjali. Zda se pa ti zanašajo le na te. Glavni vodja Nemcev se pajdaši s klerikalci ter pravi: SLS je zastopnica slovenskega naroda, ona je proti »Orjuni«, in tudi organizira svojo armado, katera bode pobila vse Orjuncje. Konečno rečeno: Nima prav nič proti Nemcem kot nemškemu narodu. Dobro in potrebno je v gospodarskem oziru, da živimo v sporazumu. Hočemo pa, da se izbijejo iz glav naših nemčurjev sanje o premešitvi državne meje. Tu ne smete videti moje male Korošče-ve Slovenije, nego mejo celokupne države Jugoslavije, kot del celokupnega Slovanstva. Dovolj je še v državi ljudi, ki bodo znali to izvajati.

Ivan Mrmolja.

MORNARSKI ŠTRAJK.

Prinašamo naši javnosti v informacijo memorandum »Saveza Pomoraca«, da razvidi v kakšnih bednih razmerah ti siromaki žive in kakopravdano je njihovo dejanje. Želimo jim obilo uspeha.

Pomorci u službi obalne plovitbe združeni svi u Savezu Pomoraca na Sušaku usled bednih plata, koje im Jadranska plovitba a za njom ostala pomorska društva nameću prisiljeni su bili da stupe u borbu pošto brodovlasnici koji su bili pozvani na anketu sa strane Pomorske Oblasti i Ministarstva za Socijalnu politiku nisu se pozivu odazvali.

Više od godine dana ovi bednici traže povišku plate, ali uzalud je u ovo vreme Jadranska plovitba znatno povišila prevozne pristojbe a k tome primila od države i subvenciju od Din 9.500.000 pa su se pomorci punim pravom nadali da će se uzeti u obzir i njihovo prekorno i bedno stanje. — Ne samo da nije Jadranska plovitba htela udovoljiti sasma opravdanim zahtevima pomoraca nego je bahato odbila poziv državne vlasti da sa ovima ugovara.

Što je na ovo moglo doći?

Ili da država prisili brodovlas-nike rekvirirajući im brodove ili da pomorci obustave radom. Nije se dogodilo prvo, nego se dogodilo drugo, te su pomorci svi do jednoga u četvrtak u jutro ostavili brodove, pa je time prestao sav morski saobraćaj od Sušaka do Bara. Sav putnički i trgovački saobraćaj na moru je sasma zamro. Jedino ladjo Ratne Mornarice prevažaju poštu te neki manji motorni čamci prevažaju put-nike i to samo po lepom vremenu. Napomenuti nam je da su vlasnici ovih ladja, kole vrše saobraćaj povišili plate svojim osoblju i prihvatili u celostj zahtieve pomoraca. Isto su to učinila i nekoja manja društva.

Hoćemo da iznesemo opravdane zahteve pomoraca i da dokažemo da je njihova zdvojna odluka na ovo skrajno sredstvo sasma opravdana.

Lanjske godine u aprilu uređene su plate pomoraca tako da najstariji zapovednici broda sa preko dva-deset godina službe imalo mesečnu platu od Din 1140 do Din 1500. Zapovednici i kapetani od Din 900 do Din 1140. Strojari prve klase od Din 840 do Din 1080. Podčasnici Din 662. Ložači Din 639. Kormilari

Din 496. Ugljenari Din 432. Strojarski pomoćnici (asistenti) Din 283. Mladići od palube Din 288. Mali Din 160 te hranu u naravi za svih.

Od aprila laniske godine živežne su namirnice poskočile za 40—60%, a naša valuta pala, dočim je Jadranska plovitba u ovo vreme povišila prevozne cene na svim prugama za 70%. Ne samo, da je dobila od vlade subvenciju od Din 9.500.000 nastaje pitanje zašto nisu brodovlas-nici povsili plate svojim nameste-nicima za 70%.

Može li mornar da hrani obitelji od 5—6 i više članova a da plaća stan sa današnjom platom od Din 500. Može li kpetan, strojari sa platom od Din 900 do Din 1500 da uzdržava obitelji — ne može.

Savez je Pomoraca više puta tražio da seplate pomorcima povise ali ne samo da se plate nisu povišile nego se još rasturilo u svet i obedilo ove kod vlade da su pomorci boljševici i prevratni elemenat. Na ovo moramo da upozorimo vladu i šire općinstvo, da je to prosta laž lansirana tendenciozno u svet samo da se ove ocrni. Naši su pomorci sinovi ovog siromašnog kraja najbolji i najvjerniji sinovi domovine i svi su do jednoga za jedinstvo države Jugoslavije i ako su se odlučili na ovaj odlučni korak, bili su prisiljeni jer nisu više mogli ni živjeti ni umreti. Da su ovi za jedinstvo i državu svedoči i to, da je lepi broj pomoraca, kapetana i mornara organizovano u Orjuni, što ne bi nigde učinili da su boljševici jer ih ova naša nebi primila u svoje redove. Da su boljševici ne bi bili iz prevrata ostali radije gladni i besposelni nego da plove pod tuđom zastavom kao izdajice naroda. Nasuprot većina brodovlasnika još i danas žive na Rijeci i Trstu zaštićeno talijanskim fašistima nasićeni talijanskim liirama, čekajući na rečki konsorcij —kako su to patriote koje poznamo još od pre rata, kao italoslave sa Rijeke i Trsta na čelu sa vitežom Franz-Josef reda fliumanom Copaj-tich — em nobile de Bakar grad, sa svojim vrlim tajnikom Thiantchem.

Naveli smo samo nuzgrednice, da svet vidi kakovi su jedni i drugi ali u glavnome hteli smo da ovo stanje čim pre prestane da hoćemo da upozorimo vladu, i sve trgovačke krugove da što pre porade da se ovu gospodu prisili da u interes države, naroda i pravednosti odmah pristupe u pregovore sa Savezom Pomoraca i da udovolje pravednim zahtevima.

U slučaju da brodovlasnici neće da stupe tada neka državna vlast rekvirira brodove ukrca pomorce i tako ispostavi saobraćaj na moru koji je baš u ovo letnje doba najpotrebniji. Ovako će se vlada najbolje osvedočiti da brodovlasnici mogu sa dohocima povišiti plate osoblju i uvidet će da pomorci nisu boljševici i da su njihovi zahtevi posve opravdani.

Vlada je to dužna učiniti, ako neće da ovaj narod u Primorju ne pomre od glada i da ne zamre i zadnji saobraćaj na moru.

Orjuna, Bakar.

Naši listi. Nacionalisti! Čitajte in širite naša glasila: „POBEDA“, Split; „ZAGREBAČKA ORJUNA“, Zagreb; „VIDOVAN“, Novi Sad; „SOGA“, Sibenik; „BUDUČNOST“, Osijek; „SUMADIJSKA ORJUNA Kragujevac.

Naš pokret.

Rajhenburg. Dne 8. t. m. v nedeljo se vrši ob 3. uri pop. ustanovni občni zbor v gostilni Unshuld.

Sestanek vseh, ki so sodelovali pri naši proslavi prošlo nedeljo, se vrši 8. t. m. ob 8. uri zvečer v areni Narodnega doma.

Konjice. Naša Orjuna, dasi komal ustanovljena, je že proslavila Vidovdan z družabnim večerom članov in prijateljev Orjune. Prireditelj je nad vse pričakovanje moralno in tudi gmotno dobro uspela.

Povodom razvija naših praporo-rov smo prejeli sledeče brzojavke:

Ponosnim nacionalističkim zastavama danas razvitim u blji Ljubljani i hrabrim slovenačkim akcionim četama svoj blagoslovni por-ljubac i pozdrav šalje Direktorium Split.

Pozdravljam simbole pomladne Slovenačke u duhu Vidovdanske religije.

Jovica Silobrič, Beograd.

Čestitam iz dubine srca danačnje osvečenje naše mile i svetle zastave sa željom, da se ona svagda ponosna i visoko višje u borbi protiv svih zlotvora našeg ujedinjenog naroda i da se pod njenim okriljem skupe svi pravi i iskreni rodoljubi, koji samo dobro žele našoj dragoj otadžbini kličući, da žive svi jugoslovenski nacionaliste!

Andrija Modić, Piro.

Učitelj Orjunaš nam je podaril ob svoji službeni 25letnici obveznicu državnega posojila za 100 Din, mesto prispevka za prapor. Iskrena hvala!

OKROŽNICA.

Ker se v zadnjem času množijo slučajji, da se grdo žali naša organizacija, nalagamo članstvu, da vsak tak slučaj takoj naznani ustmeno ali pisмено predsedniku odnosno tajniku organizacije in da obenem navede dokaze, da se bo proti žalivcu postopalo sodnim putem.

Oblasni odbor.

Ustanovni občni zbor Orjuna za Marenberg in Vuhred. V nedeljo, dne 1. t. m. popoldne ob 15. uri se je vršil v gostilni g. Kovača v Vuhredu ustanovni občni zbor Orjuna za Marenberg in Vuhred. Udeležba je bila lepa in občni zbor je pokazal, da bo ta naša nova organizacija močna trdnjava ob naši še vedno ogroženi severni meji. Posebno razveselilo je dejstvo, da so se občnega zbora udeležili tudi naši somišljeniki iz Breznega in od Sv. Antona na Pohorju ter obljubili, da bodo tudi v obeh teh krajih delovali na to, da se tamkaj osnuje Orjuna. Občnega zbora sta se udeležila v imenu oblasnega odbora brata Radivoj Rehar in dr. Krsto Cazačura iz Maribora. Brat Rehar je v obširnem govoru obrazložil razvoj in današnje stanje našega pokreta ter njegove cilje, dr. Cazačura pa je govoril o delovanju v sekcijah. Mlada marenberško-vuhredska Orjuna bo v kratkem priredila javno veselico, ki bo prva večja javna manifestacija naše misli v Dravski dolini. Datum in spored veselice bomo še pravočasno objavili, pozivamo pa že danes člane sosednih Orjun, da se te veselice udeležijo v čim večjem številu. Marenberg je zelo važna območna točka, katero je treba skrbno in močno utrditi. Sicer pa nam v nedeljo izvoljeni odbor daje najboljšo jamstvo.

Posnemajte! Ormoška Orjuna je zbrala razne naslove narodnih in zavednih ljudi v ormoškem okraju in neki njen član je nato naročil in sam plačal za pol leta sto izvodov našega lista, ki se razpošilja sedaj na zbrane naslove. Posnemajte ta zgled tudi drugod. Vsaka podeželska Orjuna naj zbere primerno vsoto, ali pa naj bodi kakšnega mecena ter naroči po več izvodov »Orjuna« raznim našim somišljenikom, da tako čimbolj razširimo našo misel in naš pokret!

Članom mariborske Orjune in javnosti. V ponedeljek, 2. t. m. so nekateri člani mariborske Orjune izzvali v neki gostilni žalosten in vse obsežbe vreden incident, to pa seveda površ še v pilanem stanju. Ker skušajo sedaj naši nasprotniki kakor vedno, kovati tudi iz tega dogodka kapital in prikazati naš pokret v najslabši luči izjavljamo, da najodločneje obsojamo to in vsako slično početje in bomo znali vedno čuvati ugled naše organizacije na ta način, da bomo brezpogojno izključili vsakogar, ki smatra, da služi naši ideji in domovini s tem, da uprizarja škandale ter se pretepa. Kdor ne pojmuje vzvišene misli našega pokreta, kdor misli, da je Orjuna zato tu da bo izzivala na nedostojen način neolikane incidente ali pa se pretepa, naj ne stopa v njene vrste, ki morajo biti in ostati čiste. Kakor hitro bo mariborska Orjuna vzpostavljena, bodo brez usmiljenja zleteli iz nje vsi oni, ki s svojim delovanjem samo škodujejo, pa naj bodo ti tudi sicer še tako zvesti njeni člani. Nam ni toliko za število, ampak za čistost naših vrst. Obenem pa moramo ob tej priliki najodločneje protestirati proti šefu mariborske policije g. Kerševanu, ki skuša vsako nedostojnost ali neumnost, ki jo zagreši kak individual, ki

se je slučajno pritepel v Orjuno, zvaliti na celo organizacijo in na ves naš pokret. Ker vemo, da je gosp. nadsvetnik dovolj inteligenten, da bi lahko razločeval posameznike in njihova neodgovorna dejanja od organizacije in od pokreta, smo torej prepričani da dela to iz zlobe. Zpomni pa naj si, da ima tudi zloba policijskih šefov svoje meje in da se tudi najboljši zobje lahko položijo, če zadenejo ob pravo kost. Orjune ne predstavljajo oni elementi, katere smatra g. Kerševan za nekeke važne faktorje, to so le njeni izrodki, trenutni bolni pojavi, katere bo znal naš zdravi organizem vedno zadušiti. Zdrava sila Orjune je močnejša in čistejša kakor more to on poimovati s svojo birokratsko pametjo zato pa je tudi zanj bolj nevarna kakor si misli, seveda ne morda tako, da bi ga izzivala ali dejansko napadala, o ne, sredstva njene borbe so kulturnejša, zato pa tembolj opasna. Tudi za ljudi njegovega kova bo še prišel dan obračuna, dan kulturnega obračuna kulturnih ljudi. To naj si dobro zapomni in naj se če je pameten, po tem ravna.

K izpolnitvi slike mariborske policije. K pod tem naslovom objavljamo notici v zadnji številki našega lista moramo resnici na ljubo priznati, da smo zamenjali ime. Po veljavnosti varnostne straže v Mariboru, ki je ob prevaru v Ljubljani izjavil, da pod Jugoslavijo ne bo služil, se ne piše Primožič, ampak Primožič.

»Orjuna« Rakek priredi v nedeljo, dne 8. julija na vrtu g. Gnezda na Uncu zabavo za svoje člane in prijatelje organizacije s sledečim sporedom: 1. »Bratranec«, burka v enem dejanju. Osebe: Gospica Dobška, Zora, hišna. Lizika, služkinja. Ivan, sluga. Lipe Lenovič. 2. Deklamacija. 3. »Brat Sokol«, šaloigra v enem dejanju. Osebe: Anton Koruza, mešanec vdovec, Milka, njegova hči. Dr. Janko Kremen, mlad zdravnik. Jože Polček, mešanec. Ričet, Zlindra, tatova. Nanča, kuharica pri Koruzi. 4. Petje in drugo. Začetek iger ob pol 17. uri. Vstopnina prostovoljna. — K obilni udeležbi vabi odbor.

NOVA ORJUNA U KULPINU. — ŽIVELI SLOVACI!

Naša savesna čestita i slovenskom idejom prožeta slovačka braća vrlo energično rade na širenju ideje i programa Orjune. Zauzimanjem agilnog brata Emila Spevaka, osnovana je i u Kulpinu Orjuna i na prvoj skupštini izabrali sledeći odbor: Mihailo Cesaak, Jovan Halupka, Đorđe Lomen, Jovan Červenak, Stevan Medovarski, Mihailo Šimo, Jovan Cesaak mladi, Pavle Palenkaš i Andrija Levarski, za zamenike Đorđe Lačok, Stevan Medovarski i Mihailo Žrpinski. Nadzorni odbor: Jovan Hudec, Jovan Melih, Pavle Danko. U najkraćem roku održaće novosadski Oblasni Odbor u Kulpinu veliki javni zbor.

Odlukom Oblasnog Odbora u Zagrebu prestaje izlaziti »Budućnost«, jer je na teritoriji zagrebačke oblasti, kamo spada i Osijek, određen kao zvaničan organ našega pokreta »Zagrebačka Orjuna«.

Saopštavamo to našim prijateljima, prištajima i pretplatnicima sa molbom da odsad sa preplatom i drugom susretljivošću isto tako podupira »Zagrebačku Orjuna«. — Adresa: »Zagrebačka Orjuna«, Zagreb, Ilica 25/III. d.

Or-Ju-Na. Os'jek.

Klobučevinaste podloge za pisalne stroje

THE REX Co., Ljubljana.

ZRNA.

O priliki našega obhoda pri razviti zastave, ki se ga je udeležil tudi naš pobratim in član Orjune četnik, je opozoril znan klerikalec stražnika, češ: »Vprašajte ga (četnika), če ima orožni list.« A stražnik na to: »Vprašajte ga vi, če imate korajžo.«

Prošli teden je sedel naš član s svojim prijateljem, aktivnim kapetanom, v kavarni Zvezdi, da se malo pozabava. To pa ni bilo prav komunistu g. Klemenčiču in njegove-

mu društvu. Pošiljali so k mizi naših prijateljev cigane, da jim svlrašijo nemške pesmi. Končno pa je Klemenčič rekel: »Sedaj pa še Radeckimarsch« in potem bo vse. Našemu članu pa je bilo s tem tudi zadosti in naučil je g. Klemenčiča bežati Radeckimarsch, pri tem pa mu je tudi naprtil par bunk, da si bode bolje zapomnil melodijo. Kakor čujemo, je bil tudi g. dr. Šmalc deležen teh balkanskih manir, ki mu gotovo zvene neprijetno po ušesih. Najbolj prizadet pri tem pa je gotovo g. Krapeš, ki se toliko trudi, da svojim gostom pripravi dobro in udobno zabavo, ti pa z njo niso zadovoljni, ampak si privoščijo še vrhu vsega kranjsko veselico.

Dr. Ortner, Radičev državni poslanec se je mudil pretečene dni na Rakeku. Ker se je zdel službujočemu policijskemu uradniku sumljiv, ga je hotel ta legitimirati, dobil pa je od njega samo odgovor, da je drž. poslanec. Legitimacijo in prosto vozno karto je baše pozabil doma, to dejstvo pa je uradniku takoj razjasnilo, da ima opraviti z Radičevcem. Toda zastoj je pripravil moža, da bi izjavil, katere stranke poslanec je. Sigurno je ta poslanec vedel, da obstoja na Rakeku Orjuna, ki ne pozna nobene republike v Jugoslaviji in tudi nobene šale v teh stvareh, radi tega je raie Radiča zatajil.

Narodno gospodarstvo.

VINSKA RAZSTAVA NA LETOŠNJI »INDUSTRIJSKO - OBRTNO VZORČNI IZLOŽBI« V MARIBORU.

Kakor na lanski »Pokrajinski obrtni razstavi«, se vrši tudi na letošnji »Industrijsko-obrtno vzorčni izložbi«, ki se vrši v času od 15. do 26. avgusta v Mariboru, razstava naših domačih vin. Lanska udeležba na razstavi je bila v čast vsem našim vinogradnikom. Saj so pokazali, kako dobro kapljico naše svetovnoznane gorice ob skrbni in strokovni obdelavi. Res, da lansko vino, ki prihaja v prvi vrsti v poštev za razstavo po svoji kakovosti, ne dosega predlanskega pridelka, vendar pa bi bila sramota, če bi naši vinogradniki letos izostali na razstavi. Kljub slabši kakovosti napram predlanskemu pridelku naša vina še vedno prednjačijo.

Vinski trg je skrajno slab. Zato ga moramo skušati z vsemi sredstvi zopet dvigniti in ga spraviti na ono višino, ki odgovarja našim potrebam, in ki bo vzdrževala vinske cene na primerni višini. Kot najuspešnejše sredstvo so se doslej v vseh slučajih izkazali velesejmi in razstave, ki jih obiščejo kupci iz cele države in inozemstva. Tu je mogoče pokazati pridelke širšemu krogu interesentov in tako dvigniti zanimanje za naša vina. Letos se nam obeta zopet bogat pridelok. Če se vinski trg do nove trgate ne bo odprl, bodo cene vinu še naprej padale in to bodo morali utrpeti predvsem producenti, to so vinogradniki. Zato je nujno potrebno, da skušamo to, kar bi pomenilo za nas naravnost katastrofo, preprečiti. Najugodnejša prilika za to se nam nudi na razstavi, ki je zvezana z razmeroma malimi stroški in kolikor tolikim uspehom. Zato pozivljamo vse vinogradnike, da se udeležijo letošnje razstave. Vsa pojasnila daje vinarški odelek kmetijske družbe za Slovenijo v Mariboru. Ker prijavni rok v kratkem poteče, naj se prijave čimprej dopošljejo. Razstaveni odbor si bo prizadeval, da privabi čim več kupcev in tako ustreže vsestranski potrebi in želji. Najavljen je že obisk iz Češke in Poljske, ter zlasti tudi iz južnih delov naše države. Ker je pogodba glede izvoza naših vin v Češkoslovaško razveljavljena, je nujno priporočljivo, da na razstavi pokažemo, kaj pridelamo in tako neposredno vplivamo na merodajne činitele, da nas pri sklepanju trgovinskih pogodb upoštevajo po naši želji in potrebi. Zato še enkrat: Vsi vinogradniki, udeležite se polnoštevilno vinske razstave!

Čevlje kupujte od domačih tovarn trdke Peter Kozine & Co. z znamenko »Peko«, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in na debelo Ljubljana. Breg 20 in podružnica Aleksandrova c. 1.

Pristopajte k »Orjuni!«

POZIV JAVNOSTI!

Rojstna hiša našega velikega pesnika Antona Aškerc v Globokem pri Rimskih Toplicah se nahaja v zelo žalostnem stanju. V njej že celo vrsto let nihče ne prebiva in jo radi tega tudi nihče ne popravlja. Preti nevarnost, da popolnoma razpade in nastane groblje.

Da pa ne bi kazale razvaline mesta, kjer je zagledal naš Anton Aškerc luč sveta, se je osnoval v Rimskih Toplicah odbor s sodelovanjem rodoljubov iz Laškega, ki si je nadel nalogo da preskrbi sredstev, s katerimi bi popravil hišo.

Odbor izrecno povdarja, da je ta akcija popolnoma nepolitična in nestrankarska, ampak hoče samo obnoviti Aškercovo rojstno hišo in jo s tem obvarovati popolnega razpada.

Radi tega se obrača odbor na vsa kulturna in prosvetna društva, da ga podpirajo pri tem rodoljubnem delu. Vsako društvo naj priredi vsaj eno predavanje o Aškercu ali kako drugo prireditev v korist fondu za obnovo Aškercove rojstne hiše.

Odbor bo tudi razposlal nablralne pole raznim društvom in rodoljubom, da zbirajo prispevke v ta namen: odbor upa, da se bodo vsi radevolje odzvali temu pozivu.

Denarni prispevki naj se pošiljajo na naslov: »Aškercov dom Laško«, drugi dopisi pa na naslov: »Odbor za obnovo Aškercove rojstne hiše v Rimskih Toplicah«.

Končno pripominja odbor, da je popolnoma neodvisen od odbora za Aškercov spomenik v Ljubljani.

Rimske toplice, dne 10. jun. 1923.

Odbor za obnovo Aškercove rojstne hiše v Rimskih Toplicah:

Predsednik: Mejak Rudolf, postajni načelnik. — Podpredsednik: Trop Franjo, župnik. — Tajnik Dwofak

Karol, progovni mojster.

Mi se borimo za edinstvo in veličino naše države, za povzdigo in razvitek vsake poedine klase in vsakega poedinega človeka.

Sramotni oder.

»Svoji k svojim!« Po raznih večjih železniških postajah v Sloveniji se nahajajo velike v državnih barvah izdelane reklamne table mariborske tovarne izgotovljenih oblek »Jugoslovenski Lloyd«. Podjetje je po večini last beograjskih čifutov in tudi ravnateljstvo je nemško, na teh reklamnih tablah pa ima spodaj tudi krasno pripombo: »Podpirajte domačo obrt in industrijo!« Pod tem pa je podpisani znani mariborski nemški slikar Gustav Philipp! Kakva ironija!

Ilustracija mariborskih podjetij. V Vetrinjski ulici se nahaja ultranemško podjetje »Elin«, ki se bavi s prodajo in nabavo električnega materiala. Podjetje izplačuje 50% dividende katero pa uživajo akcionarji, ki žive večinoma v Avstriji. Osebe je vse, razen enega, nemško. »Elin« izdaja samo nemške fakture in celo takim strankam, ki proti temu protestirajo. — Na Teznu se nahaja tovarna »Kovina«. Razen ravnatelja Fischerja, ki je bivši avstrijski oficir in hrvaški čifut ter velik zabavilac proti naši državi, je vse osebe nemško. Dopolne nemško in izstavlja fakture istotako nemško. Ima sicer nekaj slovenskih tiskovin, izpolnjute pa jih tudi — nemško. Slovenske korespondence pri podjetju sploh nobeden ni zmožen. Na izpraznena mesta namešča zopet same Nemce. Podjetje vodi tudi knjižice nemško, čeprav je to nezakonito.

Marenberg. Menda ni noben spodnještajerski trg bil v stari Avstriji tako zagrizeno nemško gnezdo kakor Marenberg. Marenberški Nemci, oziroma boljše nemčurji, so bili tako zagrizeni, da so v velikem

številu celo izstopili iz katoliške vere in prestopili v protestantovsko. Zgradili so si tudi protestantovsko cerkev. Enako zagrizeni so ostali tudi po našem osvobojenju. Pri zadnjih volitvah so dobili Nemci, čeprav je pravih Nemcev le neznatna peščica, preko 170 glasov, torej večino. Glasovali so za nemško listo skoro sami Slovenci, nemčurji. Glavni pangermanistični agitatorji v Marenbergu so trije nemški, oziroma nemčurjski magnati: Lukas, Langer in Wrentschur, katere pridno obiskuje tudi nemški, s slovenskimi glasovi izvoljeni poslanec Schauer. Tem trem junakom bo morala Orjuna posvetiti vso svojo pozornost ter stalno kontrolirati njihova početja. Upamo, da bodo marenberški tovariši dobro izvršili to nalogo.

Mariborska tkalnica in apretura Doctor & drug v Mariboru odgovarja dosledno na vsa slovenska pisma nemško. Celo tiskovine (denar na potrdila in drugo) ima v nemškem jeziku.

Ker čutimo v takem postopanju preziranje našega naroda in jezika, smo vzeli to tvrdko v naš seznam, da se je o priliki spomnimo, če se morda poprej ne premisli in popboljša.

R. MIKLAUC, TRGOVINA PRED ŠKOFIJO IN V LINGARJEVI ULICI. Ta firma je že pred vojno bogata in sedaj še bolj. Lastnik je čutil po preobratu, da mu, zagrizenemu Nemcu, ni obstanka med nami, preselil se je torej v Graz, kjer si je že med vojno kupil hišo. Tam živi sedaj z vso rodbino, je postal seveda avstrijski državljani in je seveda za našo dinarje, ki mu jih ljudstvo nosi v trgovino, dober jugoslovanski kruhek. Šel firme te poznani renegat Franz Drogenitz, poslovodja na zagrizenem Nemcu Verderber. Vsak mesec pride gospod Miklauc v Ljubljano, prinese blago, dinarčke pa nese seveda nazaj v Graz. Gledali bomo, da mu bo dotok teh dinarjev usahnil in prošimo občinstvo, da nam pri tem poslu pomaga.

TRGOVINA PERSCHE, MESTNI TRG. Lastnik te trgovine se je preselil v Graz, kjer ima dobro idočo trgovino, seveda je avstrijski državljani. Trgovino tukaj v Ljubljani pa mu vodi sestra, od nekdaj poznane iz nemških prireditev. In v to trgovino zelo rade hodijo naše zavedne slovenske dame. Kriva je seveda moda. Tudi ta gospod pride k nam samo po dobro jugoslovansko valuto. Tudi temu bomo nekotko privzdigli lasi. Naše narodne dame pa naj nam oprostite, če bi njim nasproti zagrešili mogoče kako grobost.

Narodne dame. Opažamo, da posečajo naše narodne dame navzlic proglašenemu bojkotu nad firmo Gorjanc in drug, še vedno to pronosirano zavetje familije Götz, radi tega se danes lahko hvali po mestu gđ. Götzova, da še nikdar ni bilo tako živahne kupčije, kot baš sedaj odkar pošilja klobuke v škatljah na dom raznih narodnih dam. Nam je sicer znana ljudomilost narodnega ženstva, ki rado pomaga zatiranim in ponižanim, a vendar ga opozarjamo, da preneha s svojim početjem, ker bomo sicer prisliljeni položiti škatlji s klobuki tudi saldiran orjunaški račun.

Nacionalisti, zahtevajte »Orjuna« v vseh kavarnah, gostilnah, čitalnicah!

Izjava. Podpisani izjavljam, da sem odložil funkcijo v osrednjem izvrševalnem odboru Jugoslovanske Narodno-socialistične mladine in predsedniško mesto krajevne organizacije »Bratstva« v Mostah.

Omenjeni dve funkciji sem odložil vsled tega, ker se je ob vsaki priliki napadalo in blatilo »Orjuna«, katere zvest somišljenik sem tudi jaz.

Orjunaši, pomnite kdo je proti »Orjuni!«

Ivan Sédlar.

V boj za Jugoslovansko Nacijo! Kdor ni z nami, je proti nam; kdor je proti nam je proti državi — zato podpiraj in pridruži se Or.ju.na!

Lastnik inž. F. Kranjec. Odgovorni urednik I. VI. Galzija.

Zahvala in objava.

Podpisani FRANC ROM, bivši ravnatelj in restavrateur „Grand Hotela Union“ v Ljubljani naznanja vsem veleocenjenim svojim gostom, da se preseli iz Ljubljane in se jim ob tej priliki zahvaljuje za njihovo naklonjenost, s prošnjo, da mi ostanejo zvesti tudi v bodoče.

Obenem naznanjam, da sem prevzel 1. julija popolnoma renovirano svetovnoznano **radio-termalno kopališče v Laškem pri Celju.**

Veleocenjenim gostom bom nudil

prvovrstni restavrant: kavarno in gostilno.

Skrbel bom kot dolgoletni strokovnjak za najboljšo kuhinjo, najelegantnejšo postrežbo, prvovrstno zabavo in najfinejšo pijačo.

Vsak opoldan in večer KONCERT

v parku pred teraso, v slučaju slabega vremena se vrši v reprezentativni dvorani ali v restavraciji.

Priporočujoč se za obilen obisk bilježim z najodličnejšim spoštovanjem

FRANC ROM.

Zahvala in priporočilo.

Cenjenemu občinstvu in gostom naznanjava, da opustiva s 1. julijem 1928 izvrševanje restavratske obrti pri „SLONU“ v Ljubljani ter da otvoriva v kratkem lastno restavracijo

v staroznani gostilni „Pri šte. 6“

na Dunajski cesti, katere otvoritev bova še pravočasno naznanila. Do preureditve novih prostorov izvrševala bova obrt v zmanjšanem obsegu v dosedanjih gostilniških prostorih.

V prijetno dolžnost si štejeva izreči pri tej priliki vsem cenjenim gostom najino najiskrenejšo zahvalo za dosedanje naklonjenost z nado, da nama jo ohranijo tudi v bodoče. Dobra kuhinja iz izvrstne pijače naj bo najino najboljšo priporočilo.

V LJUBLJANI, dne 30. junija 1923.

Aleš in Terezija Zalaznik.

**PNEU
MATIKO**

VSEH ZNAMK ZA
AVTOMOBILE
IN KOLESA

J. COREC

LJUBLJANA
PALAČA LJ. KR. BNK

Parfums - Driay - Paris

Ing. V. NIKOLIC

Kraljevski dvorski liferant

LJUBLJANA - MOSTE

Telefon št. 562.

Inserirajte v
„ORJUNI“!

J. GROBELNIK

MANUFAKTURA
ENGROS in DETAIL

LJUBLJANA
MESTNI TRG ŠT. 22

Priporočamo za nakup
pisarniških in šolskih potrebščin trvdko

M. TIČAR

Ljubljana, 2-2

Šelenburgova ulica šte. 1
in Sv. Petra cesta.

Naznanjam, da sem odprl v ORMOŽU na
glavnem trgu zraven sodnije

novu opremljeno

higijenično brivnico

ter se cenjenemu občinstvu vljudo priporočam.

Joško Golob, brivec.

**TVORNICA
PERILA**

MAKS DURJAVA IN DRUG

MARIBOR

Gregorčičeva ulica šte. 24

Telefon šte. 208

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov

**velenjski, šentlanski in
trboveljski premog**

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov, za domačo uporabo, kakor tudi za
industrijska podjetja in razpečava na debelo

**inozemski premog in koks vsake
vrste in vsakega izvora**

ter priporoča posebno

**I. čehoslovaški in angleški koks za
livarne in domačo uporabo, kovaški
premog, črni premog in brikete.**

NASLOV:

Prometni zavod za premog, d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.
Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
Dunajska c. št. 46.
mestni tesarski mojster Telefon šte. 379.

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrežja za palače,
hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, lede-
nice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

Tovarna furnirja.

IVAN KRAVOS

Aleksandrova 13. MARIBOR Slomškov trg 6.

Telefon interurban šte. 207.

Konjske opreme, dežne plahte, biči, jezdne
palice, svetiljke za kočije, okovi za konjske
opreme i. t. d.

Kovčki in torbice za potovanje, damske
in šolske torbice, listnice, denarnice, tobačnice,
gamaše, nahrbtniki i. t. d.

Gonilni jermeni iz najboljšega usnja v vseh
širinah, kakor tudi šivalni in vezalni jermeni,
sponke, vijaki i. t. d.

Otroški vozički!

več vrst. DVOKOLESA raznih
modelov, najnovejši motorčki
amerikanskega tipa „EVANS“.
Velika zaloga pneumatike in delov
po najnižji ceni. Sprejemamo tudi
vsa popravila, emailiranje in po-
niklanje, - „TRIBUNA“ F. B. L.
tovarne dvokoles in otroških vozičkov
v Ljubljani, Karlovska cesta 4.

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjen stavbeni inženir
in mestni stavbenik

Ljubljana, Mirje št. 11.

Izvršuje in projektira vsakovrstne
visoke zgradbe, vodne zgradbe,
železobetonske stavbe itd.

J. BALOH Maribor
Grajski trg št. 3

priporoča v nakup razne toaletne po-
trebščine, kakor mila, kolinske vode,
olja za lase itd.

Nadalje nogavice, košare za potovanja
in pleteno pohištvo.

Na drobno! Na debelo!

MODNA TRGOVINA
A. ŠINKOVIC
 NASL. K. SOSS
 LJUBLJANA
 Mestni trg 19.
 CENE ZMERNE!!

Zobna pasta
„Aikadont“
 Ustna voda

Autogaraža
 AUTODELAVNICA
A. Thaler
 LJUBLJANA
 GLINCE 37.

Ako kašljate je edino
 sredstvo proti prehlajenju
PEKTO
 kateri sigurno pomaga
„ADRIJA“
 drogerija in foto-manufaktura
 B. Čvančara, Ljubljana.

Priporoča se restavracija na glavnem kolodvoru v Ljubljani

Berite in razširjajte „ORJUNO“!

SLAVENSKA BANKA

d. d.

podružnica Ljubljana
 preje Jugoslovanska Union-Banka

ZAGREB

BEOGRAD

Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj,
 Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška
 Slatina, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Škofja Loka, Velikovec,
 Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

AFILIACIJE:

BUDAPEST: BALKAN BANK R. T.

SPLIT: JUGOSLAVENSKA INDUSTRIJSKA BANKA.

WIEN: BANKHAUS MILAN ROBERT ALEXANDER.

Delniška glavnica in rezerve K 200.000.000.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Premog, oglje in drva

Podpisana tvrdka prodaja:

Trboveljski la premog in bukovo oglje

iz svojega skladišča na južnem kolodvoru, ter

suha, trda in mehka drva

rezana v dolžino za kuhinjsko uporabo iz svojega skladišča na Zelenem hribu.
 Premog in oglje se oddaja v detajlu v vrečah, ali en gros v celih vagonih z
 10% popustom od fakturnega zneska za združene odjemalce ali posameznike.
 Vsa goriva se odpremi po želji po naših vpregah na dom.
 Naročniki naj se javijo pri podpisani tvrdki.

„IMPEX“

eksportna in importna družba z o. z.

Ljubljana

Krekov trg št. 10, I. nadstropje.

Klimatično bivališče na jezeru

BLED

Letna sezija 1923

CASINO

vse atrakcije kopališč

Otvoritev 28. junija

Cercle

des Etrangers

Prvovrstno termalno kopališče

ROGAŠKA SLATINA

Letna sezija 1923

CASINO

vse atrakcije kopališč

Otvoritev 28. junija

Cercle

des Etrangers

„SAVA“

Opće osiguravajuće
 dioničarsko društvo
 ZAGREB

„CABA“

Opšte osiguravajuće
 dioničarsko društvo
 ZAGREB

Generalno zastopstvo za Slovenijo

V LJUBLJANI

Sv. Petra cesta št. 2

Posluje v vseh zavarovalnih strokah.

„SLOGRAD“

Slovenska gradbena in industrijska d. d.

Telefon Inter. 180.

Telefon Inter. 180.

Tehnična pisarna Ljubljana, Sp. Šiška,
 Frankopanska ulica 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, mo-
 derne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske
 konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi
 25 letnih izkušenj. Specialiteta: železobetonske cevi
 za vodne naprave in vodovod.

Zastopa: Patent Dr. inž. Emperger-a za izvrševanje
 konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vlož-
 kami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih,
 „silo“-mostovih in podobno). Izdeluje: vse vrste teh-
 ničnih projektov in statičnih proračunov. Parna žaga.

Pooblaščen dobavitelj vseh uniformskih potrebščin Or. Ju. Na.

PETER CAPUDER, LJUBLJANA

Vidovdanska cesta št. 2.

Zahtevajte brezplačen cenik, navodila za mero in plačilne pogoje.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Podružnice:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

Brzojavi:
TRGOVSKA.

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

Telefoni: 189,
146, 453.

Kapital in rezerve Din. 17.500.000.—.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Ekspoziture:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica
v Kolodvorski ulici).

STEGU IN DRUGI

kom. družba za strojno in
električno industrijo

Pisarna: Ljubljana, palača Ljubljanske kreditne banke, Dunajska cesta 1b, III. nadstr.

KONCESIJONIRANO PODJETJE ZA:

vodovodne inštalacije, parne in vročevodne kurilne naprave, postavitve in popravilo parnih kotlov za visoki pritisk, elektrotehniko za visoko in nizko napetost.
Lastna strojna in ključavničarska delavnica: Vič - GLINČE štev. 5.

Carinsko - Posredniški - Bureaux
Uvoz **GROM** Izvoz
Centrala Ljubljana Kolodv. ulica 41.

Podružnice:
Zagreb, Maribor,
Jesenice, Boh. Bistrica,
Čakovec, Rakek.

MERAKL

boje, barve, lak, kit,
email, čopiči

najboljše kakovosti nudi

Medić, Rakovec, Zankl, d. z.
o. z.

Maribor, Ljubljana, Novisad,
podružnica. centrala. podružnica.

Automobile

kolesa, motorje,
pnevmatiko vseh
vrst, olje, bencin in
druge potrebščine
ima vedno v zalogi

F. Florjančič
LJUBLJANA.

A. & E. Skaberne
Ljubljana

MANUFATURA

in
MODA

Na debelo in drobno.

MANUFAKTURNA
VELETRGOVINA

HEDŽET & KORITNIK

LJUBLJANA

FRANČISKANSKA ULICA 4

BRZOJAVI: HEDŽET

TELEFON 75

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2

Šivalni stroji izborna konstrukcija in
elegančna izvedba iz to-
varne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.

Pisalni stroji

„Adler“ in „Urania“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn
in motorete za prvo kolo:

Dürkopp, Styria, Waffnerad —
(orožno kolo).

!! 10letna garancija !!

Manufaktura -- Moda -- Konfekcija

DRAGO
SCHWAB

LJUBLJANA, Dvorni trg štev. 3

v zalogi specijelno angleško i
češko sukno, vseh vrst obleke,
usnjeni suknjiči, dežni plašči,
pelerine, zimniki, raglani etc.

! Izdelava oblek v last-
nem modernem salonu. !

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ul. 24

se priporoča za vsa v to stroko

spadajoča dela.

KUVERTA

d. z. o. z.

konfekcijska tvornica

LJUBLJANA, VOŽARSKI POT 1

TVORNICA

KUVERT

IMA VEDNO V ZALOGI IN IZDELUJE
PO NAROČILU VSE VRSTE KUVERT

!! NA ŽELJO POŠLJEMO VZORCE !!